

ALOITTAVAN OSAKESIJOITTAJAN OPAS

Tie osakesäästämisen maailmaan

Ville Aho

Opinnäytetyö
Toukokuu 2011
Liiketalouden koulutusohjelma
Tampereen ammattikorkeakoulu

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

AHO, VILLE: Aloittavan osakesijoittajan opas – Tie osakesäästämisen maailmaan

Opinnäytetyö 59 s., liitteet 4 s.
Toukokuu 2011

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä tiivis, mutta informatiivinen tietopaketti aloittaville osakesijoittajille siitä, mitä kaikkea osakesäästäminen on. Tarkoitus oli lähteä käsittelemään aihetta ihan pohjalta ja syventyä aiheeseen työn edetessä hieman tarkemmin. Työssä käsitellään muun muassa, mitä kaikkea osakesijoittajan pitää tehdä ennen kuin sijoittamisen voi aloittaa, kuinka itse sijoittaminen kannattaa toteuttaa ja millaisia tuottoja osakesijoittaminen sijoittajalleen antaa. Tarkoituksena oli myös tutkia, millaisia palkkioita eri osakevälittäjät asiakkailtaan perivät ja millaisella pääomalla osakesijoittaminen on järkevää aloittaa.

Osakevälittäjien perimissä palkkioissa on jonkin verran eroavaisuuksia. Suurimpien pankkien perimät palkkiot ovat suunnilleen samalla tasolla, mutta vertailusta huomataan, että markkinoilla on parempiakin tarjouksia tarjolla. Aloittavan sijoittajan on hyvä tutustua eri osakevälittäjien palkkiotaulukoihin ennen lopullista välittäjän valintaa, sillä pienetkin eroavaisuudet palkkioissa voivat tarkoittaa tulevaisuudessa suuria summia menetettyä rahaa välittäjien taskuihin.

Tutkimuksen toisesta osasta saadut tulokset ovat aloittelevien osakesijoittajien kannalta positiivisia. Osakesijoittaminen on tuottavaa pienelläkin alkupääomalla (500 eurolla), kun aikaväli on vähintään yhdeksän vuotta. Suuremmilla alkupääomilla osakesijoittaminen on tuottavaa jo huomattavasti aiemmin. Tutkimuksen tulokset ovat erityisen lupaavia siksi, että sijoittajan pääoman kasvuun ei ole huomioitu lainkaan osakkeiden arvonnousuja, vaan sijoituksen tuotto perustuu ainoastaan osinkotuottoon. Todellisuudessa osakesijoittajan on siis järkevää aloittaa sijoittaminen vielä pienemmilläkin alkupääomilla.

Opinnäytetyö ja tutkimus osoittavat sen, että osakesijoittaminen on sijoitusmuodoista tuottavin. Työn tarkoitus on helpottaa aloittavaa sijoittajaa osakesäästämisen aloittamisessa ja työhön tutustumalla valmiudet sijoittamisen aloittamiseen ovat hyvät.

Asiasanat: osakesijoittaminen, aloittaminen, palkkiot, tuotto, hajauttaminen

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

AHO, VILLE: Stock Investing Guide for Beginners – Journey to the Stock Investing World

Bachelor's thesis 59 pages, appendices 4 pages
May 2011

The objective of this thesis was to make a concise and informative package for novice investors about investing in companies' stock. The idea was to start from the first principles and go deeper into the subject towards the end of the report. This thesis covers, among other things, what investors need to do before starting to invest, how investing should be done, and what kind of profits stock investing could bear. Another objective was to examine what kind of fees different brokers collect from their clients, and what would be the minimum amount of money with which it would be reasonable to start stock investing.

There are little differences in the fees charged by different brokers. The charges of the biggest Finnish banks are approximately at the same level, but there are also better offers available on the market. Novice investors are recommended to compare the charges of the different brokers before deciding whose services to use because even small differences in fees can mean lots of money put into the pockets of brokers.

Where the analysis of profitability is concerned, the results are positive from the perspective of the novice investor. Stock investing is profitable even with a small amount of capital (500 Euros) when the investing time is at least nine years. When the initial investment is bigger, it is possible to turn a profit much earlier. The results of the analysis are especially promising, because only dividend payments have been taken into consideration in the profit estimates; possible rises in share values have not been considered. Actually, it would be worth starting to buy stocks even with a smaller amount of capital.

This thesis and analysis show that stock investing is the most profitable form of investment. The purpose of this thesis is to assist novice investors with getting started. Reading this thesis will give everyone the necessary basis to start stock investing.

Keywords: stock investing, starter, charges, profit, decentralization

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SIJOITTAMISEN ALOITTAMINEN	7
2.1 Mitä osakesijoittamisella tarkoitetaan?	7
2.2 Osakesijoittajan alkutoimet	8
2.2.1 Välittäjä.....	8
2.2.2 Arvo-osuustili	9
2.2.3 Palkkiot.....	9
2.2.4 Osakkeiden ostaminen	11
2.3 Sijoituksen pääoma	11
2.4 Aikaväli	12
2.5 Apuvälineet.....	14
2.5.1 Henkilökohtainen kokemus.....	14
2.5.2 Internet	15
2.5.3 Pörssiyhtiöiden tiedottaminen.....	16
2.5.4 Tunnusluvut.....	18
2.5.5 Sijoitusanalyytikkojen postituslistat.....	20
2.5.6 Sijoittajatilaisuudet.....	21
3 TUOTTO	22
3.1 Osaketuotto	22
3.1.1 Mitä osaketuotto on?	22
3.1.2 Miten osaketuotto lasketaan?	23
3.2 Osinkotuotto	25
3.2.1 Mitä osingolla tarkoitetaan?	25
3.2.2 Miksi yhtiöt jakavat osinkoja?	26
4 RISKIT	28
4.1 Mitä riskit ovat osakemaailmassa?	28
4.2 Osakesijoittajan mahdollisesti kohtaamia riskejä.....	28
4.3 Riskin mittarit	32
4.3.1 Volatiliteetti	32
4.3.2 Beta-luku	32
4.3.4 Sharpen luku	33
4.3.5 Jensenin alfa	34

5 RISKIEN MINIMOIMINEN ELI HAJAUTTAMINEN	35
5.1 Mitä hajauttaminen on?	35
5.2 Miten kannattaa hajauttaa?	36
6 VEROTUS.....	38
6.1 Osakkeiden verotus	38
6.1.1 Osaketuoton verotus	38
6.1.2 Osakkeiden luovutustappion vähennysoikeus.....	39
6.2 Osinkojen verotus	40
7 OSAKEMARKKINOIDEN SYKLISYYS	42
7.1 Miten ja miksi osakemarkkinat ovat kehittyneet?.....	42
7.2 Voiko osakemarkkinoiden tulevaa kehitystä ennustaa?.....	44
7.3 Trendit	46
8 TUTKIMUS.....	47
8.1 Osakevälittäjien palkkioiden vertailu	47
8.2 Millä summalla osakesijoittaminen olisi järkevää aloittaa?	49
8.2.1 Tutkimuksen lähtökohdat.....	49
8.2.2 Tutkimuksen toteuttaminen	50
8.2.3 Tutkimuksen tulokset.....	51
9 POHDINTA	53
LÄHTEET	54
LIITTEET	56
LIITE 1. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Evli Pankki.)	56
LIITE 2. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (FIM Pankki.).....	56
LIITE 4. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Liqvinet Oy.).....	57
LIITE 5. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Nordea.)	58
LIITE 6. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Nordnet Bank.).....	58
LIITE 7. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Osuuspankki.)	59
LIITE 8. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Sampo Pankki.).....	59

1 JOHDANTO

Osakesijoittaminen on mielenkiintoista ja jännittävää, mutta ennen kaikkea tuottavaa puuhaa. Joillekin sijoittaminen on täysipäiväistä työtä, mutta useimmille se on harrastus, josta toiveissa on saada pientä lisätienestiä palkkatyön oheen. Monen mielestä osakesijoittaminen varmasti vaikuttaa hieman etäiseltä ja ehkä myös vaikealta asialta hallita. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kaataa raja-aitoja ja madaltaa kynnystä osakesijoittamiseen aloittamiseen. Aloittavan osakesijoittajan opas toimii parhaiten juuri aloittavien osakesäästäjien tiedonjanon sammuttamiseen, mutta työstä löytyy myös syvempää tietoa kokeneempienkin sijoittajien asiantuntemuksen kartuttamiseen.

Aloittavan osakesijoittajan oppaassa käsitellään osakesijoittamista ihan alkutoimista asti, eli mitä sijoittajan pitää tehdä ennen kuin osakesijoittamisen voi aloittaa. Työn edessä paneudutaan muun muassa itse sijoittamiseen, tuottoihin ja verotukseen. Työssä käsitellään sijoittamista askel askeleelta, mutta tiiviissä paketissa. Aiheena osakesijoittaminen on luonnollisesti erittäin laaja, eikä sitä yksien kansien sisään saa mahtumaan muuten kuin pintaa raapaisemalla. Suoranaisia sijoitusvinkkejä tästä työstä ei löydy, vaan tarkoituksena on osoittaa osakesijoittamisen kannattavuus.

Työn tutkimusosiossa vertaillaan, aloittavan osakesijoittajan kannalta erittäin oleellisia, osakevälittäjien palkkioita. Vertailusta saatujen tulosten avulla välittäjän valinta on aloittaville sijoittajille, toivon mukaan, helpompaa. Lisäksi tutkimusosiossa lasketaan pienintä summaa, jolla osakesijoittaminen on järkevää aloittaa. Tutkimuksesta saadut tulokset ovat erittäin myönteisiä ja saavat varmasti jokaisen vakuuttuneeksi siitä, kuinka kannattavaa osakesijoittaminen todellisuudessa on. Tarkoituksena ei ole antaa kaiken kattavaa tietopakettia sijoittamisesta, vaan saada kaikkien halukkaiden ja asian ennalta vieraaksi ajattelevien pyörät pyörimään osakesijoittamisen saralla.

2 SIJOITTAMISEN ALOITTAMINEN

2.1 Mitä osakesijoittamisella tarkoitetaan?

Osake on osuus yhtiön omasta pääomasta. Osakkeenomistaja omistaa siis yhtiön oman pääoman kautta osuuden koko yhtiöstä. Osakkeenomistaja ei kuitenkaan omista mitään materiaa yhtiössä, esim. sen tuotteita tai tavaroita. Osakkeita tarvitaan siihen, että niiden avulla yhtiöt saavat pääomaa toiminnalleen. Osakkeista saatava pääoma on yhtiöiden kannalta parempi tapa lisätä pääomaa, sillä pankilta lainattavalle rahalle pitää maksaa ennalta sovittu korvaus eli lainan korko. (Hämäläinen 2003, 25–26.)

Pörssitoimintaa aloittaessa yhtiö järjestää listautumisannin (IPO), jossa lasketaan liikkeelle lisää osakkeita ja niitä tarjotaan sijoittajille tiettyyn kappalehintaan. Osakeannista saaduilla varoilla yhtiö lisää käyttöpääomaansa, eli käytännössä muun muassa maksaa velkojaan, palkkaa lisää henkilökuntaa tai laajentaa liiketoimintaansa vaikkapa ulkomaille. Osakeannista saatu pääoma ei ole kuitenkaan ”ilmaista rahaa” yhtiölle, koska sille liittyy suurempi tuotto-odotus kuin vieraalle pääomalle. Tämän lisäksi rahaa liikkuu yhtiön ja osakkeenomistajan välillä silloin, kun yhtiö maksaa sijoittajilleen osinkoa tekemästään tuloksesta. (Hämäläinen 2003, 26.)

Pörssissä tapahtuu osakkeiden ostoa ja myyntiä. Näistä kaupoista yhtiöt eivät saa rahaa itselleen, vaan rahaliikenne keskittyy ostajan ja myyjän välille. Lisäksi välittäjät ottavat omat palkkionsa näistä kaupoista. Osakeyhtiön on oltava julkinen osakeyhtiö, jotta se voi saada pörssinoteerauksen. Niiden lisäksi on olemassa myös yksityisiä osakeyhtiöitä. Julkisen osakeyhtiön tunnistaa lyhenteestä oyj ja näiden listattujen yhtiöiden osakkeiden ostaminen sekä myyminen pörssissä on helppoa. Kaikki julkiset osakeyhtiöt eivät kuitenkaan ole pörssikaupankäynnin kohteina. (Hämäläinen 2003, 26–27.)

Kaikkia julkisia yhtiöitä ei noteerata missään arvopaperipörssissä. Nämä yhtiöt eivät halua, että niiden osakkeilla käydään kauppaa pörssissä. Tämä voi johtua

esimerkiksi siitä, että ne pelkäävät, että joku kilpailijoista saattaisi tällöin vallata yhtiön ostamalla myytävänä olevat osakkeet. Pörssiyhtiöiden velvollisuuksiin kuuluu myös paljastaa monia omaa toimintaansa koskevia tietoja, mikä ei kaikkien omistajien mielestä ole positiivinen asia. (Andersson 2001, 131.)

Sähköistyneen osakekaupankäynnin myötä ostaja ja myyjä näkevät reaaliajassa, mitä hintaa heidän osakkeistaan ollaan valmiita maksamaan tai millä hinnalla näistä osakkeista ollaan valmiita luopumaan. (Hämäläinen 2003, 27.) Nykypäivänä osakesijoittaminen on siis helppoa, mutta alkuun päästökseen osakesijoittaja tarvitsee itselleen toimintaympäristön, jossa hän voi käydä osakekauppaa. Tätä varten sijoittaja tarvitsee välittäjän.

2.2 Osakesijoittajan alkutoimet

2.2.1 Välittäjä

Osakesijoittaja tarvitsee sijoittamisen aloittamiseen välittäjän. Välittäjällä tarkoitetaan yleensä joko pankkeja tai pankkiiriliikkeitä. Niiden tehtävänä on hoitaa asiakkaidensa eli sijoittajien osakekauppoja. Välittäjät liittävät yhteen osakemarkkinoilla ostajan sekä myyjän, tiettyä välityspalkkiota vastaan. Tällä tavoin varmistetaan sijoittajien nimettömyys, sillä välittäjien kautta tehtävistä kaupoista ei saada selville myyjän, eikä ostajan henkilöllisyyksiä tai tahoja. Jotkut välittäjät ottavat palkkiota myös osakkeiden säilyttämisestä, mutta tämä riippuu pitkälti välittäjien omista palkkiosäännöistä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 247–248, 254; Hämäläinen 2005, 25–26.)

Perinteisten välittäjien eli käytännössä suomalaisten pankkien ja pankkiiriliikkeiden lisäksi osakemarkkinoilla on viime aikoina lisääntynyt etävälittäjien mukaantulo. Etävälittäjät eroavat perinteisistä välittäjistä siinä, ettei niillä ole varsinaisia toimistoja Suomessa. Ulkomaalaisten välittäjien määrän lisääntyminen Helsingin Pörssissä selittyy suomalaisten yhtiöiden omistusrakenteen ja osakemarkkinoiden kansainvälistymisellä. Etävälittäjät keskittyvät tyypillisesti ulkomaalaisiin instituutioasiakkaisiin ja perinteiset

välittäjät enemmän suomalaisiin yksityishenkilöihin. Aloittavan osakesijoittajan kannattaa kuitenkin ottaa huomioon myös nämä ns. etävälittäjät, sillä niiden pääasiallinen toiminta perustuu juuri osakesijoittamiseen ja niiden avulla sijoittaja voi löytää edullisemman palkkiotason, sekä mahdollisesti asiantuntevampaan vaihtoehtoon itselleen. (Kallunki ym. 2007, 247–248, 254; Hämäläinen 2005, 26.)

2.2.2 Arvo-osuustili

Kun osakesijoittaja on valinnut sopivan välittäjän markkinoilta, seuraava askel on avata itselleen arvo-osuustili. Arvo-osuusjärjestelmä on korvannut ennen käytössä olleet osakekirjat, joita nykyiset pörssiyritykset eivät enää käytä. Jokaisella osakesijoittajalla on oltava henkilökohtainen arvo-osuustili pankin, pankkiiriliikkeen tai Suomen Arvopaperikeskuksen ylläpitämässä arvo-osuusrekisterissä. Sijoittajan kaikki omistukset kirjataan tälle arvo-osuustilille tai vaihtoehtoisesti useille tileille. Näitä voi olla myös useissa eri rekistereissä, mutta yhteisomistuksessa olevat osakkeet on pääsääntöisesti kirjattava yhteisomistustileille. (Opi osakkeet 2007, 55.)

Yleensä arvo-osuustili kannattaa avata välittäjän kautta. Varsinkin siinä tapauksessa, jos osakesijoittajan tarkoituksena on käydä osakkeillaan aktiivisesti kauppaa. Tällöin sijoittaja säästyy turhilta kustannuksilta, joita syntyy Arvopaperikeskuksen tileillä olevien osakkeiden myymisistä tai arvo-osuuksien siirroista rekisteristä toiseen. (Opi osakkeet 2007, 55–56.)

2.2.3 Palkkiot

Kuten jo aiemmin mainitsin, osakkeiden hinnan päälle pitää myös maksaa kaupankäynti- eli välityspalkkio. Lähtökohtana on yleensä kaupan koko, josta välittäjät nappaavat kuluina tietyn prosenttiosuuden. Tavallisesti pankit perivät palkkiota vähintään tietyn kiinteän euromäärän. Varsinkin aloittelevien osakesijoittajien kannattaa seurata tarkasti näitä pankkien

minimikaupankäyntipalkkioita, sillä normaalisti pankkien välityspalkkioiden prosenttiosuudet ovat niin pieniä, että käytännössä piensijoittaja maksaa jokaisesta kaupastaan aina tämän minimisumman. Pankit hinnoittelevat palkkionsa itsenäisesti, eikä välityspalkkioilla ole mitään lakisääteisiä standardisummia laadittuina. Joillakin palkkio voi myös olla kiinteän ja kauppasummaan suhteutetun prosenttiosuuden yhdistelmä. Yleensä aktiivisesta kaupankäynnistä palkitaan alennuksilla. (Hämäläinen 2005, 27.)

Osakkeita myydessä ja ostaessa sijoittaja joutuu maksamaan välityspalkkion, joka prosenttiosuus osakekaupan kokonaissummasta. Tietysti pienimmissä kaupoissa puhutaan jälleen vain minimipalkkioista. Ostamisen ja myymisen lisäksi sijoittajaa laskutetaan osakkeiden säilyttämisestä. Osakkeiden säilytyspalkkiot voivat olla tili- eli salkkukohtaisia tai arvo-osuus- eli osakekohtaisia. Osakesijoittajat, jotka käyvät kauppaa aktiivisesti voivat saada alennusta myös säilytysmaksuista tai parhaassa tapauksessa välttää ne kokonaan. (Hämäläinen 2005, 27.)

Näistä edellä mainituista palkkioista voi ajan myötä kertyä suuri summa osakesijoittajan kukkaroa kaventamaan. Siksi kannattaakin vertailla tarkasti eri pankkien palkkioiden tasoa, ennen kuin valitsee itselleen sopivimman välittäjän. Sähköistyneen kaupankäynnin myötä osakevälittäjien määrät ovat kasvaneet ja näiden perimät palkkiot vaihtelevat suuresti. Aluksi kannattaa käydä katsomassa ainakin oman pankin ja muutaman osakevälitykseen erikoistuneen Internet-välittäjän kotisivut sekä vertailla niiden ehtoja ja palkkioita, ennen kuin valitsee itselleen välittäjän. Runsaasti kaupankäyntiä harrastavalla sijoittajalla prosentinkymmenyksenkin ero voi merkitä vuodessa suuria summia. (Hämäläinen 2005, 27–28.) Kappaleesta 8.1 (taulukko 4) löytyy suurimpien pankkien sekä kahden pelkästään osakevälitykseen erikoistuneen Internet-välittäjän (Liqvinet Oy ja Nordnet Bank) välityspalkkioita. Taulukosta saa suuntaa sille, missä palkkiorintamalla tällä hetkellä liikutaan.

2.2.4 Osakkeiden ostaminen

Kun välittäjä on valittu ja arvo-osuustili avattu, sijoittaja pääsee itse asiaan eli käymään kauppaan osakkeilla. Alkuvaiheessa tämä tarkoittaa tietysti osakkeiden ostamista. Osakkeiden ostamiseen on kaksi tapaa: osakkeita voi ostaa joko päivän hintaan tai ostolle voi määrätä enimmäishinnan. Osakeostot veloitetaan sijoittajalta vasta kolme pankkipäivää kaupan toteutumisen jälkeen ns. T+3 päivänä. (Hämäläinen 2005, 26–27.)

Päivän hintaan ostettaessa osakesijoittaja saa varmasti haluamansa määrän osakkeita, jos myyjä vain löytyy tarpeeksi. Tällä tavoin osakkeen hinta voi kuitenkin nousta tuntuvasti, erityisesti vähemmän vaihdettujen osakkeiden kohdalla. Rajahintakaupassa tietää jo etukäteen, paljonko osakkeista joutuu osakeoston toteutuessa maksamaan. Vaarana on se, että sijoittaja asettaa rajahinnan liian alhaiseksi, eikä näin ollen saakaan haluamiaan osakkeita. (Hämäläinen 2005, 26–27.)

Rajahintoimeksianto on turvallisempi tapa ostaa osakkeita, mutta sitä käyttämällä voi menettää paljon ns. spekulatiivista rahaa, jos tulevaisuuden huippunousija jää liian alhaisen rajahinnan takia saamatta. Osaketta voi yrittää ”pilkkiä” asettamalla rajahinnan viimeisempien kaupankäyntitasojen alapuolelle siinä toivossa, että osake koukkaisi sitä kautta ennen lopullista nousukiitoaan. Rajahintoimeksiannon voi asettaa olemaan useita päiviä ja kun kauppa toteutuu pankki ilmoittaa siitä esim. sähköpostilla. Toimeksiannon pituus vaihtelee välittäjäkohtaisesti. Useita päiviä voimassa oleva rajahintoimeksianto voi toteutua myös vähitellen osissa. (Hämäläinen 2005, 27.)

2.3 Sijoituksen pääoma

Osakesijoittamisen aloittamiseen tarvitaan luonnollisesti myös pääomaa eli rahaa. Käytännössä vaihtoehtoja on kaksi: oma ns. ylimääräinen raha, jonka on valmis sijoittamaan osakkeisiin pankkitalletuksia paremman tuoton toivossa tai

vaihtoehtoisesti pankin myöntämän sijoituslainan käyttäminen. Optimaalista pääoman suuruutta on vaikea määritellä, mutta kappaleessa 8.2 löytyy laskelmani siitä, millaisella vähimmäisrahasummalla sijoittaminen on jo järkevää aloittaa.

Suosittelumpi tapa on käyttää omaa pääomaa osakesijoittamiseen. Tällöin tosin ylimääräistä rahaa täytyy olla sijoittamista varten siten, että myös sivussa on pieni varakassa markkinoiden muutosten varalle. Tämä siksi, että myydyistä osakkeista saadut varat saadaan vasta, aivan kuten ostettaessakin, kolmantena pankkipäivänä kaupanteon jälkeen. Osakesijoittajan täytyy välillä tehdä nopeita liikkeitä kaupankäynnissään, sillä osakkeiden kurssit vaihtelevat nopeasti sekä ylös että alas. Joskus joudutaan myymään osakkeita ns. alihintaan eli alle ostohinnan ja siirtämään rahat parempituottoisiin kohteisiin. Tätä varten sijoittajalla olisi hyvä olla kassassaan hieman pelivaraa. (Lindström 2005, 106.)

Anderssonin ja Tuhkasen (2004) mukaan osakesijoittaja ei koskaan saisi käyttää lainarahaa sijoittamiseen. Varsinkaan, jos siihen ei ole varaa. Sijoituslainaa harkitsevan sijoittajan pitäisi ensin miettiä tarkasti sitä, onko hänellä varaa hävitä osakekaupoilla esim. 50 prosenttia sijoituksen arvosta. Tästä voi seurata vakava likvideettiongelma, jos rinnalla on esim. asunto- ja autolainan kaltaisia lisämenoeriä. Sijoituslainaa käytettäessä sijoittaja saa mahdollisille osaketuotoille ajan tuomaa vipua eli käytännössä lisäaikaa voittoa osakkeillaan, mutta huonosti käydessä, tämä vipu kääntyy lainalla sijoittavaa vastaan. (Andersson & Tuhkanen 2004, 51–52.)

2.4 Aikaväli

Osakesijoittajan täytyy miettiä sijoitusaikansa pituutta aloittaessaan sijoitustoimintaa. Ylimääräiset säästöt voi sijoittaa pitkäksi aikaa, jos ei näe lähitulevaisuudessa tarvetta käyttää niitä. Jotkut sijoittajat haluavat säästää tiettyä tapahtumaa, esim. eläkettä tai asunnon ostoa varten. Osa haluaa säästää vain ns. pahan päivän varalle. Niin tai näin, osakesijoittaja tekee sijoituspäätöksensä jonkin aikahorisontin puitteissa. Sijoitusaika voi olla tarkasti

määritelty, mutta myös usein se on enemmän tai vähemmän avoin. (Andersson & Tuhkanen 2004, 32.)

Mitä pidemmäksi aikaa osakesijoittaja sijoittaa varansa, sitä oleellisempaa on ajatella lopputulosta rahan ostovoiman kautta. Vähimmäistavoitteena on luonnollisestikin se, että rahan arvo säilyy. Ammattisijoittajat käyttävät termiä positiivinen reaalikorko. Vaikka tulevaa inflaatiokehitystä tai osakesalkun reaalityttöä ei voi koskaan ennustaa, niin hyvin hajautetun osakesalkun omistajat voivat odottaa saavansa normaaleilta markkinoilta positiivista reaalityttöä. (Andersson & Tuhkanen 2004, 32.) Hajauttamista käsittelen tarkemmin kappaleessa 5.

Osakesijoittamisen onnistumisen keskeisiä edellytyksiä on pitkäjänteisyys. Kun sijoittaja ostaa aliarvostettuja osakkeita, hänen on mahdotonta tietää etukäteen milloin osake saa pohjakosketuksensa ja kurssi lähtee jälleen nousemaan. (Osakkeen mahdollisen aliarvostuksen apuvälineenä voi käyttää mm. kappaleessa 2.5.4 käsittelemääni P/E-lukua.) Jos sijoittaja löytää aliarvostetun osakkeen, ei hänen kannata vaivata päätään osakkeen mahdollisella kurssilaskun jatkumisella. Usein kannattaa mieluummin ostaa kyseistä osaketta lisää, mikäli sen kurssilasku jatkuu. Kun osakkeen arvo saavuttaa pohjansa ja kurssinousu alkaa, on piensijoittaja yleensä tekemässä päätöksiään jo liian myöhään. (Lindström 2007, 94.)

Osakesijoittajan keskeinen lähtökohta on pitää osaketta niin kauan kuin osakkeen hinnoittelu on järkevää ja yhtiön toiminta kokonaisuudessaan kannattavaa. Jos kaikkia voittoja ei jaeta ulos, jokainen voitollinen tilinpäätös kasvattaa yhtiön omaa pääomaa. Pitkällä aikavälillä oman pääoman kasvun tulisi heijastua suoraan markkina-arvon kasvuna. Hyvän osakesijoituksen yksi tunnusmerkeistä on myös osinkotulojen jatkuva kasvu. Tämä heijastuu yleensä osakkeen arvonnousuna. Pitkän aikavälin sijoittamisen puolesta puhuu lisäksi se tosiasia, että osakekurssit ovat aina nousseet pitkällä aikavälillä. Kehittyneissä yhteiskunnissa kansantalouden kasvu on ollut lähes aina plusmerkkinen ja menestyvä yritys on ainakin tähän asti pystynyt kasvattamaan osakkeenomistajiensa nettovarallisuutta huomattavasti kansantalouden kokonaistuottoa nopeammin. (Lindström 2007, 94–95.)

Pitkän aikavälin osakesijoittajan ei kannata, eikä pidä välittää lyhytaikaisista kurssivaihteluista. Jatkuva hätiköinti osakkeiden kurssien laskuista ja nousuista sekä niiden mukaan ostamisista ja myynneistä hyödyttää enemmän välittäjää kuin sijoittajaa. Suuret kurssimuutokset ovat pitkäaikaisia ja mitä suurempi on kurssimuutos, sitä kauemmin sen toteutumiseen menee. Pitkällä aikavälillä ei ole mitenkään harvinaista, että aliarvostettu osake nousee jopa satoja prosentteja. Se on ennemminkin todennäköistä. Kärsimätön osakesijoittaja tyytyy pikkuvoittoihin, jos hänelle muutaman prosentin kurssinousu on jo tarpeeksi. Kärsivällinen osakesijoittaja antaa voittojensa kasvaa ja kuittaa pitkällä aikavälillä suuret voitot, kun aikanaan osakkeensa myy. (Lindström 2007, 95–96.)

Yksittäinen osakesijoittaja ei ole myöskään tilivelvollinen kenellekään muulle kuin verottajalle, joten hän voi rauhassa keskittyä osakesalkkunsa pitkän aikavälin tuoton maksimoimiseen. Toisin kuin instituutiosijoittajat, eli esimerkiksi pankit, jotka sijoittavat asiakkaidensa rahastoihin tallettamia rahoja markkinoille, yksityissijoittaja voi pitää rahansa haluamissa osakkeissaan niin pitkään kuin haluaa. Instituutiosijoittajat ovat pakotettuja myymään sijoituksiaan, mikäli heidän asiakkaansa haluavat realisoida rahastonsa rahaksi kurssilaskujen alettua. Yksityissijoittajaa eivät suuret pörssiromahduksetkaan pahemmin hetkauta, jos osakesijoittajalla itsellään on kärsivällisyyttä ja ennen kaikkea varaa, odottaa tilanteen normalisoitumista. (Lindström 2007, 97–98.)

2.5 Apuvälineet

2.5.1 Henkilökohtainen kokemus

Lindströmin (2005) mukaan osakesijoittaja ei koskaan saisi sijoittaa rahojaan sellaiseen liiketoimintaan, mitä hän ei itse ymmärrä. Tästä syystä taustatiedon kerääminen yrityksestä on elintärkeää ennen sijoituspäätöksiä. Helpoiten tämän tiedon kerääminen onnistuu kotimaisten yritysten osalta. Monet kotimaiset yhtiöt

ovat suomalaisille jokapäiväisiä tuttavuuksia, esim. Stockmann, Fortum, Elisa ja Nokia. (Lindström 2005, 61–62.)

Suomalaisilla on asiakassuhteiden kautta käsitys näistä yhtiössä. Joillakin saattaa olla ystäviä töissä kyseissä yhtiöissä ja ne joilla ei ole, voivat helposti seurata median välityksellä yhtiöissä tapahtuvia mullistuksia. Sijoittajat saattavat helposti tavata yhtiöiden johtohenkilöitä osallistumalla yhtiökokouksiin, yritysvierailuihin tai sijoittajatilaisuuksiin. Kotimainen osakesijoittaja ymmärtää myös ulkomaalaisia paremmin, miten Suomen yhteiskunta toimii. Tällaista etulyöntiasemaa on käytännössä mahdotonta saada ulkomaisiin sijoituskohteisiin. Tämä ei onnistu oikein muuten kuin muuttamalla itse ulkomaille. (Lindström 2005, 62.)

Ulkomaalaiset sijoittajat kilpailevat nykypäivänä vahvasti suomalaisyritysten omistuksesta. Heillä on pääomaa sijoittamiseen, mutta he eivät pysty kilpailemaan tiedonsaannin ja yritysten tuntemuksen suhteen suomalaisten sijoittajien kanssa. Tämä etulyöntiasema kannattaa hyödyntää kaikkien kotimaisten sijoittajien ja varsinkin aloittelevien osakesijoittajien. (Lindström 2005, 62.)

2.5.2 Internet

Internet on tuonut mukanaan runsaasti apuvälineitä osakesijoittajan arkeen. Yhtiöiden julkaisemat vuosikertomukset, osavuosikatsaukset ja pörssitiedotteet voivat kaikki löytää helposti Internetistä. Kotimaisten yhtiöiden lisäksi Internetin kautta pääsee tarvittaessa käsiksi myös ulkomaisten yhtiöiden tiedottamiseen. Osakesijoittajan tärkeä apuväline on Pohjoismaisen Pörssin kotisivut (www.nasdaqomxnordic.com), josta sijoittaja voi helposti seurata markkinoiden kehitystä. Artikkeleja, kirja-arvosteluja, tilastoja ja tietoa ajankohtaista tapahtumista löytää vaikkapa Pörssisäätiön kotisivuilta (www.porssisaatio.fi). (Lindström 2005, 63.)

Kaikki pörssiyhtiöt julkaisevat kotisivuillaan pörssitiedotteensa, viimeisimmät vuosikertomuksensa sekä paljon muuta hyödyllistä tietoa osakesijoittajille.

Useiden yhtiöiden sivuilla on lisäksi oma sijoittajille tarkoitettu osio. Yhtiöiden painetut vuosikertomukset voidaan myös tilata Internetin kautta. Mielenkiintoista historiatietoa pörssiyhtiöistä voi käydä lukemassa Pörssitieto-käsikirjan kotisivuilla (www.porssitieto.fi). (Lindström 2005, 64.)

Internetistä löytyy lisäksi sähköiset verkkolehdet osakesijoittajan avuksi. Erityisesti Kauppalehti ja Taloussanomat ovat erikoistuneet taloustapahtumien seurantaan. Näiden pörssiyhtiöihin liittyvien uutisten vuoksi aktiivinen osakesijoittaja seuraa kyseisten lehtien verkkosivuja (www.kauppalehti.fi ja www.taloussanomat.fi) päivittäin. (Lindström 2005, 65.) Yllä mainittujen nettisivujen lisäksi Internetistä löytyy runsaasti muitakin osakesijoittajan elämää helpottavia sivustoja, joten taustatiedon puutteesta menestyminen osakemarkkinoilla ei varmasti jää puuttumaan.

2.5.3 Pörssiyhtiöiden tiedottaminen

Pörssiyhtiöillä on paljon tiedottamiseen liittyviä velvoitteita. Niiden pitää antaa sijoittajille mahdollisimman realistinen kuva yhtiöstä ja sen tilasta. Tiedottamisen tulee olla selkeää ja läpinäkyvää, eikä sijoittajille saa tuottaa yllätyksiä. Ei ainakaan negatiivisia yllätyksiä. Jos yhtiössä tai sen toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia, täytyy niistä heti tiedottaa markkinoilla. Yhtiöiden tiedottamisen pitäisi olla rehellistä, eikä yhtiöstä saisi antaa liian ns. ruusuista kuvaa ilman mitään perusteita. Myöskään pienille pörssiyhtiöille ei saisi antaa mitään erivapauksia tiedottamisen suhteen. (Terentjeff 2009.)

Pörssiyhtiöiden tiedonantovelvollisuus perustuu Suomen arvopaperimarkkinalakiin sekä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöihin ja määräyksiin. Tiedonantovelvollisuus koostuu kahdesta osasta: säännöllisestä- ja jatkuvasta tiedonantovelvollisuudesta. Säännöllisellä tiedonantovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että pörssiyhtiön on raportoitava säännöllisesti taloudellisesta tilastaan. Tämän raportoinnin piiriin kuuluvat tilinpäätöstiedote, tilinpäätös ja osavuosikatsaus. Jatkuva tiedonantovelvollisuus tarkoittaa sitä, että pörssiyhtiöiden on viipymättä julkaistava kaikki oleellinen tieto, joka saattaa vaikuttaa osakkeen arvoon. Jatkuvan

tiedonantovelvollisuuteen kuuluvat mm. osingonjakoehdotus, varsinaisen yhtiökokouksen päätökset, muutokset tuloskehityksessä, yrityskauppa tai fuusio. (Opi osakkeet 2007, 88–89.)

Jokaisen osakkeenomistajan peruslukemistoon kuuluu yhtiöiden vuosikertomukset. Erityisesti niiden yhtiöiden, joiden osakkeita sijoittaja omistaa. Vuosikertomus koostuu käytännössä kahdesta osasta: virallisesta tilinpäätöksestä ja epävirallista osasta eli toimintakertomuksesta. Sijoittajan kannattaa tutustua vuosikertomuksen osakeosioon, jossa on usein tietoa osakepääoman kehityksestä, optio-ohjelmista, kurssikehityksestä, osakeomistuksen rakenteesta sekä suurimmista osakkeenomistajista. Vuosikertomukset voi nykyään helposti löytää yhtiöiden kotisivuilta sähköisenä versiona. Painettuja materiaaleja suosivat osakesijoittajat voivat tilata vuosikertomuksen kotiin luettavaksi ja arkistoitavaksi. (Lindström 2005, 66–68.)

Virallisesta tilinpäätöksestä löytyy hallituksen toimintakertomus tilikaudelta, konsernin ja emoyhtiön tilinpäätökset, tilinpäätöksen liitetiedot, hallituksen voitonjakoehdotus sekä tilintarkastuskertomus. Osakesijoittajaa kiinnostaa erityisesti hallituksen toimintakertomus, jossa kerrotaan lyhyesti kaikki keskeiset asiat tilikaudelta ja taloudellisesta kehityksestä. Mielenkiintoa herättävä osio on myös hallituksen näkemys alkaneen vuoden näkymistä. Näihin näkymiin kannattaa suhtautua hieman varauksella, sillä hallitus on usein kovin varovainen sanomisissaan. Vuoden aikana tilanne tarkentuu kolmen kuukauden välein julkistettavien osavuositarkastusten avulla. Toimintakatsaus on hieman vapaammin laadittu tuotos. Se täydentää hyvin tilinpäätösosiota esittelemällä mm. yhtiön tavoitteita ja strategiaa, toimialoja, osakkeita ja avainhenkilöitä. Toimintakatsauksen hyödyllisin osa osakesijoittajan kannalta on toimitusjohtajan katsaus. Siinä toimitusjohtaja kertoo vapaasti omia näkemyksiään toimintaympäristöstä ja yhtiöstä ylipäätään. (Lindström 2005, 67.)

Osakesijoittajan on hyvä tutustua edellä mainittujen lisäksi konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen. Tuloslaskelman tärkeimmät luvut ovat liikevaihto; liikevoitto eli tulos ennen rahoituseriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja sekä tilikauden voitto eli nettovoitto, jonka perusteella yhtiökokous päättää voitonjaostaan eli

jaettavista osingoistaan. Liikevaihdon kehitys pitkällä aikavälillä paljastaa liiketoiminnan kasvuvauhdin. Osakesijoittajaa kiinnostaa myös tuloksen kehityssuunta. Mitä helpommin yhtiön tuloskehitys on ennustettavissa, sitä matalariskisempi sen osake on sijoituskohteena. Konsernitaseesta osakesijoittajan on hyvä huomioida sekä sijoitetun että oman pääoman tuotto prosentit. (Lindström 2005, 70–71.)

Pörssiyhtiöiden tiedottamiseen kuuluu myös tulosvaroitusten antaminen. Tulosvaroitusta on usein katsauskauden lopulla annettava erillinen tiedote yllättävästä tuloksen heikentymisestä tai parantumisesta. Se on tavallaan korjaus jo aiemmin annettuun näkymään. Tulosvaroitusta on julkaistava sen jälkeen, kun muutos on käynyt ilmeiseksi ja yhtiön toimitusjohtaja tai yksikin hallituksen jäsen on saanut asiasta tiedon. Tulosvaroituksen yhteydessä yhtiön osakkeen kurssiliike on usein voimakasta, sillä osakkeita vaihdetaan runsaasti. Negatiivinen tulosvaroitusta eli ns. negari laskee kurssia ja positiivinen tulosvaroitusta ns. posari nostaa sitä. Tulosvaroitusta jakaa sijoittajien näkemyksiä ja synnyttää siksi osakekauppaa. Viime aikoina tulosvaroitukset ovat vähentyneet, koska yhtiöt antavat tulevaisuudet arvionsa aiempaa (2000-luvun alkua) varovaisemmin. (Elo 2007, 26.)

2.5.4 Tunnusluvut

Osakesijoittajan kannalta yksi tärkeimmistä apuvälineistä on tunnusluvut. Ne kertovat paljon niin osakekurssin tasosta, kuin siihen sisältyvästä riskistä. Vertailemalla sijoitettavan yhtiön muutamia tunnuslukuja samalla alalla toimivien yhtiöiden vastaaviin lukuihin, osakesijoittajan on mahdollista tehdä melko luotettavia päätelmiä osakkeen mahdollisesta yli- tai aliarvostuksesta. (Lindström 2005, 83–84.)

Osakemaailmassa ehkä eniten käytetty tunnusluku on osakekohtainen tulos eli EPS (earnings per share). Siinä tilikauden tulos on jaettu tilikauden keskimääräisellä osakkeiden lukumäärällä. Tämä tulos osaketta kohden on erittäin konkreettinen luku, sillä se on suoraan verrannollinen pörssikurssin ja osingon kanssa. Kun pörssikurssi jaetaan tällä osakekohtaisella tuloksella,

saadaan tulokseksi P/E-luku (price/earnings ratio) eli voittokerroin. Osinko suhteessa pörssikurssiin, saadaan tulokseksi osinkotuotto ja osinko suhteessa osakekohtaiseen tulokseen, kertoo yhtiön jakosuhteen eli osinkosuhteen. (Lindström 2005, 84–85.)

P/E-luku eli voittokerroin ilmaisee, kuinka monessa vuodessa yritys ansaitsee osakkeen hankintahintaa vastaavan summan, mikäli yhtiön tulos pysyy muuttumattomana. Selkeästä tarkoituksestaan huolimatta P/E-lukua pitäisi kuitenkin käyttää vain yhdessä muiden tunnuslukujen kanssa. Todellisuudessa yhtiön tulos pysyy tuskin koskaan vuodesta toiseen samana ja sitä olettaa käyttämällä osakesijoittaja ajautuu pahasti metsään. Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että P/E-luku ei saisi olla kovin paljon yli 10, ellei yhtiön tulos ole jyrkässä kasvussa lähivuosina. Yli 20:n meneviin P/E-lukuihin pitäisi olla jo näyttöä tulevasta kasvusta, sillä osakkeen riskitasokin nousee jo jyrkästi. Vastaavasti alle 10:n P/E-luvun ja nousevan tuloskehityksen omaavan yhtiön osake on aliarvostettu. Tällaisia osakkeita tulee usein vastaan. Niiden kohdalla osakesijoittajan pitäisi olla rohkea ja ostaa niitä, koska muutkin sijoittajat tulevat kohta perässä ostoksilleen ja osakkeen kurssin voidaan odottaa olevan nousemaan päin. Mikäli P/E-luku on negatiivinen, sitä ei yleensä esitetä, koska se voi johtaa väärin tulkintoihin. (Lindström 2005, 95.)

Osinkotuotto on erittäin käyttökelpoinen tunnusluku. Sitä laskettaessa on kuitenkin edellisvuoden osingon määrää informatiivisempaa käyttää jakajana tulevaa osinkoa. Sen arviointi onnistuu kohtuullisen helposti, mikäli käytettävissä on tarpeeksi luotettava tulosennuste. Osinkotuotto on osakesijoittajan vähäriskisin tuottoerä, sillä yhtiöt yrittävät pitää osinkonsa suhteellisen vakaina tai vakaasti nousevina. Jos osinkotuotto on korkea, osakesijoittajan asettaman kokonaistuoton saavuttaminen ei välttämättä edellytä edes osakekurssin myönteistä kehitystä. Korkea osinkotuotto estää myös tehokkaasti osakkeen kurssin laskua. Käytännössä korkea osinkotuotto vähentää osakkeeseen liittyvää riskiä selvästi. (Lindström 2005, 85–86.)

2.5.5 Sijoitusanalyttikkojen postituslistat

Osakkeiden välittäjillä on palveluksessaan sijoitustutkijoita eli analyytikoita. Näiden tehtävänä on osakesijoittajien puolesta seurata pörssiyrityksiä, tutkia niiden liiketoimintaa, tilinpäätöksiä ja tunnuslukuja sekä antaa ennustuksia lähitulevaisuuden kurssikehityksestä. Osakesijoittajan olisi hyvä päästä näiden analyytikoiden postituslistoille, jotta hän pysyisi paremmin ja helpommin osakemarkkinoiden kehityksessä mukana. Nykypäivänä tämän materiaalin postittaminen hoidetaan helposti sähköpostitse. Myös Arvopaperilehti julkaisee joka numerossaan yhteenvedon useiden analyyttikkojen tulosestimoista. (Lindström 2005, 74–75.)

Vaikka analyytikko seuraa tarkasti tiettyä toimialaa ja pääsee keskustelemaan yritysjohtojen kanssa, hänen tekemiin sijoitustutkimuksiin ei kannata luottaa sokeasti. Analyyttikkojen tekemiä analyyseja yhtiöistä pitäisi pikemminkin vertailla itse tekemiin päätelmiin yhtiöistä ja osakekurssin kehityksestä lähitulevaisuudessa. Pitää muistaa, että analyyttikotkin ovat ihmisiä ja ihmiset tekevät virheitä. Tämän vuoksi myös sijoitusanalyttikoista laaditaan, varsinkin suurilla markkinoilla, ns. rankinglistoja asiakkaiden antamien pisteytyksien perusteella. (Lindström 2005, 75.)

Sijoitusanalyttikkojen työhön kuuluu myös sijoitussuosittelun jakaminen. Nämä suositukset saattavat olla hyödyllisiäkin, mutta tämä ei johdu analyyttikoiden ennustekyvystä. Kun suuri investointipankki suosittelee ostamaan tai myymään tietyn yhtiön osakkeita, useat sijoittajat todennäköisesti noudattavat suositusta. Mitä suuremmasta ja tunnetummasta pankista on kyse, sitä varmemmin ”ennustus” heijastuu osakkeen kurssiin. Markkinapsykologian ymmärtäminen onkin useimpien analyyttikkojen heikkous. He antavat ostosuosituksen kun osakkeen kurssi on noussut jyrkästi ja kaikki haluavat juuri tätä osaketta. Tai vaihtoehtoisesti, myyntisuositus tulee kun osake on jo romahtanut ja edessä on hidas toipuminen. (Lindström 2005, 75–76.) Kannattaa siis suhtautua pienellä varauksella sijoitusanalyttikkojen suosituksiin, mutta heidän laatimissaan raporteissaan on paljon jokaisen osakesijoittajan kannalta hyödyllistä materiaalia.

2.5.6 Sijoittajatilaisuudet

Osakesijoittaja ei saa myöskään unohtaa erinäisiä sijoittajille pidettäviä tilaisuuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi Pörssisäätiön järjestämät pörssi-illat, joissa eri yhtiöt esittelevät sijoittajille yhtiötään yleisesti sekä antavat neuvoja sijoittamisen suhteen. Näiden tilaisuuksien lisäksi omaa tietovarastoaan voi käydä täydentämässä vaikkapa Sijoitusmessuilla. Edellä mainittuihin tilaisuuksiin on vapaa pääsy, joten kysymys on vain sijoittajan omasta aktiivisuudesta. (Lindström 2005, 80.)

Pörssilistautumisten ja osakeantien yhteydessä yhtiöt saattavat järjestää tiedotustilaisuuksia suurelle yleisölle. Välittäjät voivat pitää omia sijoitusiltoja, joissa esiintyvät joko heidän omat analyytikot tai vaihtoehtoisesti vieraileva yritysjohtaja. Muutamat järjestöt tarjoavat sijoittajille mahdollisuutta yritysvierailuihin ja joidenkin pörssiyhtiöiden yhtiökokouksissa tehdään yritysvierailuja yhtiöiden toimipisteisiin sekä esitellään yhtiön toiminnan tarkoitusta. (Lindström 2005, 80–81.)

Suomalaisten osakesijoittajien kotikenttäetuun kuuluvaa mahdollisuutta käydä yhtiökokouksissa, ei myöskään kannatta jättää käyttämättä. Yhtiökokouksien sisältöön kuuluu yleensä yhtiön tilinpäätöksen vahvistaminen, päätöksenteko mahdollisen voiton käsittelystä sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valitseminen. Osakkeenomistajille jaettavien tärkeiden tietojen lisäksi yhtiökokouksissa on mahdollisuus käydä henkilökohtaisesti keskustelemassa johtohenkilöiden kanssa yhtiön tilasta. Keskusteleminen kasvotusten yhtiön tärkeimpien henkilöiden kanssa voi antaa julkista tiedottamista tarkemman kuvan siitä, millainen yhtiö todellisuudessa on ja mikä yhtiö suunta lähitulevaisuudessa voisi olla. (Lindström 2005, 77–79.) Vaihtoehtoja on siis monia ja varmaa on se, että tiedonpuutteesta ei osakesijoittajan menestyminen markkinoilla jää kiinni. Monien tarjottujen mahdollisuuksien takia, sijoittaja voi syyttää huonosta menestyksestään vain omaa passiivisuuttaan ja välinpitämättömyyttään.

3 TUOTTO

Osakesijoittajan saama tuotto koostuu osingosta, osakkeen arvonnoususta tai molemmista. Lyhyelle aikavälille sijoittaessa tuotto on yleensä pelkästään arvonnousua. Pitemmän aikavälin sijoituksille tuoton olisi hyvä olla sekä osinkoa että arvonnousua. Osakesijoittajan ottamaa riskiä vastaan pitäisi osakkeista saada enemmän tuottoa kuin mitä vähäriskisellä korkosijoituksella saisi. (Elo 2007, 70; Opi osakkeet 2007, 116.)

3.1 Osaketuotto

3.1.1 Mitä osaketuotto on?

Osakkeita ostettaessa sijoittaja ei voi koskaan varmuudella tietää, kuinka paljon hänen sijoituksensa tuottaa. Välillä osakesijoittaja saattaa ns. iskeä kultasuoneen ja netota nopeastikin suuria tuottoja. Toisaalta vaihtoehtona voi olla kurssien ja osakkeiden arvojen pitkäaikainen, laskeva kehitys. Joka tapauksessa pitkäaikaisella jäänteellä toimiva osakesijoittaja voi olla suhteellisen varma siitä, että hänen osakkeistaan tulee saamaan tuottoja jossain vaiheessa, sillä osakekurssien nousut ja laskut tasoittuvat ajan myötä. Osakekurssien nousu pitkällä aikavälillä selittyy sillä, että myös talous kasvaa pitkällä aikavälillä. Väliaikaisia taantumia tulee, mutta silti osakeindeksi nousee yleensä taantumaa edeltäneen tason yli ja kehitys on näin jatkuvaa. (Opi osakkeet 2007, 36.)

Perusvaatimuksena osaketuotossa on, että sijoittajan saama tuotto pitäisi olla pitkän kiinteäkorkoisen lainan korko lisättynä 5 prosenttiyksiköllä. Tällä hetkellä (2011) tuottovaatimus olisi näin laskettuna noin 8 prosenttia. Sijoittajan pitäisi saada osakkeistaan korkeampaa tuottoa kuin pankit saavat asuntolainoistaan. Tämä siksi, että pankit saavat lainoilleen reaalivaluutan, mutta osakesijoittaja ei sitä saa. Lisäksi pankit saavat lainoistaan korkotuottoa ja sijoittamaansa

pääomaa takaisin säännöllisesti joka kuukausi, mutta osakesijoittajan tuotto epäsäännöllistä. (Elo 2007, 70.)

3.1.2 Miten osaketuotto lasketaan?

Yksinkertaisimmillaan osaketuotto lasketaan seuraavasti: kun sijoittaja sijoittaa 1000 rahayksikköä osakkeisiin ja niiden arvo nousee 2000 rahayksikköön, osakesijoittaja on kaksinkertaistanut rahansa. Pääoman kaksinkertaistaminen tarkoittaa sitä, että sijoittaja saa alun perin sijoittamansa summan takaisin sekä saman verran lisää, eli tällöin hän saa 100 prosentin tuoton sijoitukselleen. (Andersson 2004, 73.)

Myyntihinta – Ostohinta = Osaketuotto

Pidemmällä ajanjaksolla osakkeen hinta voi sekä nousta että laskea. Osakesijoittajan on helppoa laskea vuosituotot eri vuosilta (taulukko 1). Otetaan ajanjaksoksi viisi vuotta ja käytetään esimerkkinä yhtiön X Oyj osaketta. Sijoittaja ostaa osaketta 5 vuotta aikaisemmin hintaan 43 rahayksikköä. (Andersson 2004, 76.)

TAULUKKO 1. Vuosituottojen laskeminen eri vuosilta. (Andersson 2004, 76, muokattu.)

Aika	Hinta	Selitys	Laskutoimitus
5 vuotta sitten	43		
1. vuoden lopussa	44	Jaa 44:n ja 43:n erotus alkuperäisellä sijoituksella ja kerro tulos 100:lla, jolloin tulos on prosentteina.	$44 - 43 = 1 \rightarrow 1 / 43 = 0,02326 \rightarrow 0,02326 \times 100 = 2,326 \%$
2. vuoden lopussa	54	Jaa 54:n ja 44:n erotus alkuperäisellä sijoituksella ja kerro tulos 100:lla, jolloin tulos on prosentteina.	$54 - 44 = 10 \rightarrow 10 / 44 = 0,22727 \rightarrow 0,22727 \times 100 = 22,73 \%$
3. vuoden lopussa	65	Jaa 65:n ja 54:n erotus alkuperäisellä sijoituksella ja kerro tulos 100:lla, jolloin tulos on prosentteina.	$65 - 54 = 11 \rightarrow 11 / 54 = 0,20370 \rightarrow 0,20370 \times 100 = 20,37 \%$
4. vuoden lopussa	52	Jaa 52:n ja 65:n erotus alkuperäisellä sijoituksella ja kerro tulos 100:lla, jolloin tulos on prosentteina.	$52 - 65 = -13 \rightarrow -13 / 65 = -0,20000 \rightarrow -0,20000 \times 100 = -20,00 \%$
5. vuoden lopussa	67	Jaa 67:n ja 52:n erotus alkuperäisellä sijoituksella ja kerro tulos 100:lla, jolloin tulos on prosentteina.	$67 - 52 = 15 \rightarrow 15 / 52 = 0,28846 \rightarrow 0,28846 \times 100 = 28,85 \%$

Yksinkertaisempaan muotoon laitettuna vuosituotot eri vuosilta näyttävät seuraavalta:

TAULUKKO 2. Vuosituotot yksinkertaisemmassa muodossa. (Andersson 2004, 77, muokattu.)

Aika	Hinta	Tuotto
5 vuotta sitten	43	
1. vuoden lopussa	44	2,33 %
2. vuoden lopussa	54	22,73 %
3. vuoden lopussa	65	20,37 %
4. vuoden lopussa	52	-20,00 %
5. vuoden lopussa	67	28,85 %

Kun lasketaan vuotuinen tuotto viiden vuoden ajanjaksolta, voidaan apuna käyttää alla olevaa (taulukko 3) laskukaavaa.

TAULUKKO 3. Vuotuinen tuotto viiden vuoden ajanjaksolta. (Andersson 2004, 77, muokattu.)

Vaihe	Kuvaus	Laskutoimitus
1	Jaa tuleva arvo alkuperäisellä sijoituksella.	$67 / 43 = 1,5581$
2	Käytä laskinta ja korota saatu tulos potenssiin 1/5.	$1,5581^{1/5} = 1,0928$
3	Vähennä saadusta tuloksesta luku 1.	$1,0928 - 1 = 0,0928$
4	Kerro saatu tulos 100:lla, jolloin tulos on prosentteina.	$0,0928 \times 100 = 9,28 \%$

Kuten nähdään (taulukko 3), voimakkaasti heiluneiden osakehintojen jälkeen koko sijoituskauden vuosituotoksi saadaan 9,28 %. Taulukosta voidaan huomioida myös koko sijoituskauden kokonaistuotto 55,81 %, joka on vaiheessa 1 (taulukko 3) esitetyn laskutoimituksen tuloksena saatu prosenttiluku. (Andersson 2004, 77.)

3.2 Osinkotuotto

3.2.1 Mitä osingolla tarkoitetaan?

Osakeyhtiöt voivat jakaa omistajilleen osan yhtiön voitoista osinkoina. Osinko on siis kädenojennus yhtiöltä sijoittajia kohtaan. Osingon määrä ilmoitetaan yleensä rahassa yhtä osaketta kohden tai vaihtoehtoisesti prosentteina osakkeen matemaattisesta arvosta. Matemaattisella arvolla tarkoitetaan tässä tapauksessa osakkeen arvoa yhtiön omassa kirjanpidossa. Näin ollen osakkeen markkinahinta voi todellisuudessa olla aivan toinen. Jos yhtiö ilmoittaa osinkonsa suuruuden prosentteina, ei osakkeenomistaja saa suoraan selville omaa osinkotuottoaan. Osinkotuotto pitää tällöin laskea itse käyttäen apuna hintaa, jonka sijoittaja on alkuperin osakkeesta maksanut. (Opi osakkeet 2007, 116–117.)

Suurin osa osakeyhtiöistä maksaa osinkonsa keväisin. Osingon suuruuden päättää yhtiökokous yhtiön hallituksen esityksestä ja osinkojen maksu alkaa pian tämän jälkeen. Osingonjaon maksimimäärä rajoittuu yhtiön voitonjakokelpoisein varoihin. (Opi osakkeet 2007, 117.) Yhtiökokouksen mukaan määräytyy myös ns. täsmäytyspäivä. Kun osakesijoittaja on merkitty yhtiön omistajaluetteloon täsmäytyspäivänä, on hänellä oikeus saada osinkoa ja osallistua yhtiökokoukseen. Yhtiökokouksen täsmäytyspäivä on kymmenen kalenteripäivää ennen kokousta ja osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen, jos hän on ostanut osakkeensa viimeistään kolme päivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää. Osinko-oikeuden sijoittaja saa, mikäli hän on ostanut osakkeensa kolmea päivää ennen yhtiökokousta. Osingonmaksun täsmäytyspäivä on kolmantena pankkipäivänä yhtiökokouksen jälkeen ja osingot ovat sijoittajan tilillä yleensä viidentenä päivänä osingon täsmäytyspäivästä. Osakeannin täsmäytyspäivästä päättää yhtiö ja osakkeiden merkintäoikeuden saa sijoittaja, joka on ostanut osakkeensa viimeistään kolmea päivää ennen osakeannin täsmäytyspäivää. (Pörssisäätiö 2008.)

Osinko on siis yhtiön voitonjakoa osakkeenomistajille. Tästä seuraa se, että koko yrityksen arvo laskee jaettavien osinkojen kokonaismäärän verran, koska nämä varat poistuvat yhtiön varsinaisesta liiketoiminnasta. Yrityksen osakkeen kurssi perinteisesti laskee osingon verran täsmäytyspäivän jälkeen, koska tämän jälkeen uudet osakkeenomistajat eivät ole enää oikeutettuja edellisen tilikauden osinkoon. Luonnollisesti tämä vähentää jonkin verran markkinoiden kiinnostusta osaketta kohtaan. Tavallisesti osakkeen kurssi kuitenkin palautuu suhteellisen nopeasti samalle tasolle, millä se oli ennen osinkojen jakoa. (Opi osakkeet 2007, 117.)

3.2.2 Miksi yhtiöt jakavat osinkoja?

Osingon jakamisen pääasialle tehtävä yhtiöille, on pitää heidän sijoittajansa tyytyväisinä. Tämä ei tarkoita pelkästään sitä, että sijoittajat saavat osakkeistaan rahallisen korvauksen, vaan myös tällöin yhtiöt antavat liiketoimintansa tulevaisuudesta positiivisen kuvan osakesijoittajille. Tasaiset tai tasaisesti kasvavat osingot luovat sijoittajille varmuutta siitä, että kyseisen yhtiön liiketoiminta ja tulos ovat menossa parempaan suuntaan. Jos yhtiö maksaa tulokseen ja varallisuuteensa nähden liian pienen osingon, yhtiö antaa markkinoille negatiivisen viestin. Tällöin sijoittajat arvelevat, että yhtiön tilinpäätöksessä ei ole kerrottu kaikkea tarpeellista ja yhtiön tulos onkin huonompi kuin on annettu ymmärtää. Toinen vaihtoehto on, että yhtiö arvioi alkaneen vuoden tuloksen muodostuvan heikoksi, jolloin markkinoiden odottama osinko antaisi liian myönteisen kuvan sijoittajille. Kun yhtiö alentaa osinkoa, merkitsee se joko heikentyneitä tulosta tai heikompia tulevaisuuden näkymiä. (Saario 2005, 38–41.)

Yhtiöille osingon jakaminen on tärkeä osa liiketoimintaa. Varmasti ainakin yhtä tärkeää se on yhtiöön rahansa laittaneille sijoittajille. Osakesijoittajien ja varsinkin aloittavien osakesijoittajien kannattaa suosia yhtiöitä, joiden osingonmaksu on hyvällä ja vakaalla tasolla. Tämä on tiedostettu myös suurten yhtiöiden keskuudessa ja osaksi tästä syystä, yhtiöt jakavat osinkoja. Pienikin osingon alentaminen voi johtaa varovaisimpien sijoittajien katoamiseen yhtiön omistajapohjasta. Näin kävi esim. Nokialle vuoden 2001 osingonjaossa. Kun

Nokia päätti laskea osinkonsa 28 sentistä 27 senttiin, vaikka yhtiöllä olisi ollut sillä hetkellä kassassa rahaa 1,29 euroa osaketta kohden. Osinkoa laskettiin edellisvuodesta huonontuneen tuloksen vuoksi ja yhtiön osingon jatkuva, nouseva trendi loppui tähän. Sijoittajat reagoivat tilanteeseen voimakkaasti ja syystä, sillä osingon alentaminen kertoo yleensä yhtiön vakavista vaikeuksista. Tällä, hieman turhalla, osingon alentamisella Nokian antoi varoituksen sijoitusmarkkinoille ja kärsi virheestään pitkään. (Saario 2005, 45.)

4 RISKIT

4.1 Mitä riskit ovat osakemaailmassa?

Riskit nähdään osakemaailmassa hieman eri tavoin kuin jokapäiväisessä elämässämme. Osakesijoittamisessa riski tarkoittaa epävarmuutta sijoituksen tulevasta hinnasta. Sijoittajan valmius ottaa riskejä heijastuu sijoituksesta odotettavissa olevan tuoton määrässä. Suurien riskien ottaminen voi tarkoittaa osakkeiden arvon moninkertaistumista tai vaihtoehtoisesti sijoituksen arvon romahtamista pohjalukemiin. Sijoittajat, jotka eivät ole valmiita osakkeidensa arvon romahtamiseen, ovat pakotettuja sijoittamaan rahansa vähemmän riskialttiisiin osakkeisiin. Tällöin myös heidän sijoituksilleen asettaman tuotto-odotuksen täytyy olla pienempi. (Hämäläinen 2005, 54.)

Osakemaailmassa usein ajatellaan riskiä vain tappioriskin kautta siten, että osakkeen arvo laskee alle ostohinnan. Tietysti tuokin on ikävä riski, mutta riskiksi pitää myös huomioida tilanne, jossa sijoituksella jäädään tavoitetta pienempään tuottoon. Kun sijoitetaan osakkeisiin, sijoitetaan yrityksen liiketoimintaan. Näin sijoittaja on mukana liiketoiminnan tuomissa tuottomahdollisuuksissa, mutta myös kantaa yrityksen riskejä sijoittamansa pääoman osalta. Siksi voidaan sanoa, että osakesijoitus on aina riskisijoitus. Tämä osakesijoittajan täytyy aina pitää mielessä. (Opi osakkeet 2007, 125.)

4.2 Osakesijoittajan mahdollisesti kohtaamia riskejä

Korkotason muutoksesta aiheutuvia arvopaperin hinnanvaihteluita kutsutaan **korkoriskiksi**. Jos muut tekijät pysyvät ennallaan, johtaa korkojen nousu osakkeen hinnan alenemiseen. Vastaavasti korkotason lasku tarkoittaa osakkeen arvon nousemista. Tämä johtuu suoraan siitä, miten arvopapereiden hinnat lasketaan ja se vaikuttaa osakkeiden hintoihin. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 29.)

Yhdysvaltain keskuspankki Fed ja Euroopan keskuspankki EKP voivat ohjauskorkoa liikuttelemalla nostaa tai laskea arvopapereiden kiinnostavuutta. Yleensä lyhyen aikavälin korot ennustavat osakemarkkinoiden suuntaa. Osakekurssien ja korkojen yhteys tulee ilmi myös siinä, että kun osakekurssit nousevat, korkotason nousu seuraava kohta perässä. Ja kun osakekurssit kääntyvät laskuun, jonkin ajan kuluttua myös korot kääntyvät laskuun. (Hämäläinen 2005, 57.)

Markkinariskillä tarkoitetaan koko markkinoiden eli kaikkien sijoituskohteiden keskimääräisen hintatason heilumisesta johtuvaa arvopapereiden hinnanvaihtelua. Vaikka tämä riski koskeekin kaikkia arvopapereita, vaikuttaa se erityisesti osakkeiden tuottoihin. Markkinariski tulee yritysten ulkopuolisista tekijöistä, esim. talouden vaihteluista, sodista, kuluttajakäyttäytymisestä tai talouden rakenteellisista muutoksista. (Nikkinen ym. 2002, 29; Opi osakkeet 2007, 129.)

Markkinariskiä voidaan pienentää sijoittamalla rahansa usealle eri markkinalle, esimerkiksi Yhdysvaltoihin, Japaniin ja Venäjälle. Kuitenkin, maailman pörssit liikkuvat nykyään melko lailla yhteydessä toisiinsa ja siksi markkinariski on kääntynyt systemaattiseksi riskiksi eli siihen, että ylipäätään on sijoittanut osakkeisiin. Markkinariskiltä on siis erittäin vaikea suojautua etukäteen. (Hämäläinen 2003, 104.)

Kun sijoituskohde on niin huonoissa varoissa, että sitä uhkaa konkurssi, puhutaan osakesijoittajien keskuudessa **konkurssiriskistä**. Konkurssiriski on pelkästään yhtiökohtainen riskitekijä. Kun yrityksen rahat eivät riitä velkojen maksuun, eikä yhtiö saa enää lainaa pankilta tai lisärahoitusta osakemarkkinoilta eli sijoittajilta, seuraa konkurssi. (Hämäläinen 2003, 104.)

Markkinat huomioivat yhtiön konkurssimahdollisuuden ja tällöin osakkeesta ei olla valmiita maksamaan käypää hintaa. Rahoitusvaikeuksiin ajautunut yhtiö hakee yleensä rahaa osakeannilla ja silloin osakkeenomistaja johtuu miettimään, sijoittaako yhtiöön vielä lisää rahaa. Konkurssin vaara saa myös varovaisimmat sijoittajat myymään osakkeensa, kun niistä vielä saa jotain ja tämän vuoksi osakkeen kurssi laskee. (Hämäläinen 2003, 105.)

Inflaatoriski eli ostovoimariski vaikuttaa kaikkiin arvopapereihin. Inflaatoriskillä tarkoitetaan sitä, että on mahdollista, ettei sijoitetun euron arvo olekaan tulevaisuudessa yhtä suuri kuin sijoitushetkellä. Inflaatio on aina epävarmaa ja sen takia myös kaikkein turvallisimmat sijoituskohteet sisältävät tätä riskiä, vaikka niiden nimellinen tuotto olisikin riskitöntä. Inflaatoriski ja korkoriski ovat yhteydessä toisiinsa. Kun korkotaso kohoaa, niin inflaatio kiihtyy. Tällöin myös sijoittajat vaativat inflaatiopreemiota ostovoiman heikentymisen kompensoimiseksi. (Nikkinen ym. 2002, 29.)

Viime vuosina keskuspankit ovat pitäneet hintojen nousun hyvin kurissa. Inflaatio selittää pitkälti sen, miksi Suomen osakkeet nousivat 1980-luvun lopulla todella runsaasti ja miksi pankkitalletuksillekin maksettiin yli kymmenen prosentin korkoa. Tällöin todellinen arvonnousu eli ostovoiman lisääntyminen oli tästä huolimatta kapeaa. (Hämäläinen 2005, 58.)

Osakesijoittamiseen liittyy myös **verotusriskiä** siitä, että valtio verolinjauksillaan muuttaa osakkeiden kiinnostavuutta sijoituskohteina. Osakkeisiin vaikuttavia linjauksia ovat veropäätökset myyntivoitto-, omaisuus- ja osinkotuloveroista. Jos osakkeiden myynnistä perittäisiin suurempi vero kuin muista sijoitusmuodoista (esim. kiinteistöjen myyntivoitoista), laskisi osakkeiden kiinnostavuus sijoituskohteena merkittävästi. (Hämäläinen 2005, 58.)

Verotusriskiä voi liittyä myös yksittäisiin yhtiöihin. Jos esimerkiksi makkara todettaisiin terveydelle haitalliseksi ja sille langetettaisiin haittavero kuten tupakalle, nousisi makkaran hinta kaupoissa. Tämä johtaisi makkaran kysynnän vähenemiseen ja tällöin esim. yhtiöiden Atria sekä HK Ruokatalo liiketoiminta kärsisi. Tämä voisi vaikuttaa kyseisten yhtiöiden osakekursseihin merkittävästi. (Hämäläinen 2005, 58–59.)

Nikkisen, Rothoviuksen ja Sahlströmin (2002) mukaan tiettyyn toimialaan tai toimintaympäristöön kohdistuvaa riskiä kutsutaan **liikeriskiksi**. Erityisesti teknologia-alalle kohdistuu merkittävä liikeriski, sillä niissä toimialan kehitys on nopeaa ja mikäli kehitystyössä jää jälkeen, voi yhtiö liiketoiminta kärsiä. Tästä tuoreimpana esimerkkinä ovat Nokian vaikeudet puhelinmarkkinoilla. Nämä vaikeudet ovat luonnollisesti heijastuneet myös Nokian osakekurssiin.

Yritykset käyttävät osittain velkapääomaa investointiensa rahoittamiseen. Tästä aiheutuu yrityksille **rahoitusriskiä**. Rahoitusriski liittyy velan vipuvaikutukseen, eli mitä enemmän yrityksellä on velkaa suhteessa omaan pääomaan, sitä suurempi on yrityksen voittojen vaihtelu vuosittain, kun muut tekijät säilyvät ennallaan. (Nikkinen ym. 2002, 30.)

Likviditeettiriski tulee toissijaismarkkinoilta, joissa osakkeilla käydään kauppaa. Osake on likvidi, kun se voidaan helposti ostaa ja myydä ilman merkittäviä hintavaikutuksia. Likviditeettiriski kasvaa kun viive osto- tai myyntimääräyksestä on ajallisesti pidempi tai mitä suurempi hintavaikutus on. (Nikkinen ym. 2002, 30.)

Kun sijoitetaan euroalueen ulkopuolelle, täytyy ottaa huomioon epävarmuus siitä, millä kurssilla osaketuotot ja pääomat vaihdetaan takaisin omaksi valuutaksi. Valuuttakurssien muutoksista aiheutuvaa tuottojen vaihtelua kutsutaan **valuuttariskiksi**. (Nikkinen ym. 2002, 30.)

Jokaisen yksittäisen maan poliittinen ja taloudellinen vakaus on huomioitava sijoituspäätöksiä tehtäessä. Yleisesti ajatellaan, että Yhdysvaltain **maariski** on pienin ja muita maita verrataan siihen. Suurimmillaan maariskit ovat esimerkiksi entisen itäblokin alueella. Suomen maariskin katsotaan lähiaikoina pienentyneen, varsinkin euroalueeseen liittymisen myötä. (Nikkinen ym. 2002, 30.)

Näiden edellä mainittujen riskien lisäksi osakesijoittaja voi myös kohdata lukuisia **satunnaisia riskejä**. Hämäläisen (2005) mukaan satunnaisiin riskeihin kuuluu kaikki mahdolliset, ennakoimattomat tapaukset. Tehtaita voi tuhoutua tulipaloissa tai yhtiön avainhenkilöt voivat pilata omalla käyttäytymisellään yhtiönsä maineen. Näiltä riskeiltä ei voi suojautua mitenkään muuten, kuin toivomalla parasta ja hajauttamalla osakesalkkunsaa hyvin, jolloin yksittäisen osakkeen romahdus saadaan paikattua muiden osakkeiden tuotoilla. (Hämäläinen 2005, 59.)

4.3 Riskin mittarit

4.3.1 Volatiliteetti

Saarion (2005) mukaan volatiliteetti kertoo osakkeen kurssin muutosherkkyydestä historiallisen kurssikehityksen perusteella. Mitä laajemmin osakkeen arvo on heilahdellut sekä ylös että alas, sitä korkeampi on osakkeen volatiliteetti. Arvo kertoo sijoituskohteen kurssimuutoksen liittyvästä epävarmuudesta. Volatiliteettiluvun yksikkö tarkoittaa prosentteja vuodessa eli esimerkiksi arvo 15 tarkoittaa sitä, että osakkeen arvo on pysynyt toteutuneen kurssikehityksen perusteella kahden kolmasosan todennäköisyydellä välillä +15 prosenttia ja -15 prosenttia. (Saario 2005, 90; Opi osakkeet 2007, 127–128.)

Volatiliteetti kuvaa sekä voiton että tappion mahdollisuutta. Nopeita pikatuottoja hakeva osakesijoittaja on kiinnostunut korkean volatiliteetin omaavista osakkeista. Tällöin hänen on kuitenkin muistettava riski siitä, että väärin ajoitettu osakekauppa voi johtaa suureen tappioon. (Saario 2005, 90.)

4.3.2 Beta-luku

Beta-luku tai beta-kerroin kuvaa pörssiosakkeen arvon herkkyyttä pörssi-indeksiin verrattuna. Pörssi-indeksin beta-kerroin on yksi ja osakkeiden beta-arvot vaihtelevat tämän molemmiin puolin. Kun osakkeen beta-kerroin on suurempi kuin 1, sen arvo on viimeaikaisen kurssikehityksen mukaan muuttunut enemmän kuin kurssit keskimäärin. Tällainen osake on siten riskialttiimpi sijoituskohte kuin pörssi-indeksi. Esimerkiksi beta-kerroin 1,1 tarkoittaa sitä, että pörssi-indeksin kohotessa 10 prosenttia odotetaan ko. osakkeen arvon kasvavan samalla 11 prosenttia. Jos taas kurssit laskevat 10 prosenttia, voidaan tällaisen osakkeen arvon odottaa putoavan 11 prosenttia. Luonnollisesti pörssiosake, jonka beta-luku on alle 1, nousee sekä laskee

pörssi-indeksiä maltillisemmin ja osake on tällöin hieman riskittämpi sijoituskohte. (Saario 2005, 89–90.)

Osakesalkun riskin suurentamisen ja pienentämisen apuvälineenä voidaan myös hyödyntää beta-lukua. Kun markkinoiden pörssikurssit ovat nousevia, kannattaa osakesalkkua painottaa korkean beta-kertoimen osakkeilla. Tällöin voidaan olettaa, että osakesalkulla saadaan keskimääräistä parempaa tuottoa. (Saario 2005, 90.)

4.3.3 Sharpen luku

Sharpen luku (tai mittari) on yksi riskin huomioon ottavista suorituskyvyn mittareista. Se lasketaan vähentämällä sijoituksen tuotosta riskitön korko ja jakamalla tulos sijoituksen riskillä eli volatilitteetilla. Luku kuvaa, kuinka monta lisätuotto prosenttia saadaan jokaista riskiyksikköä kohtaan. Sharpen lukua mitataan volatilitteetilla, jossa suurempi mittarin arvo osoittaa parempaa suorituskyyä. Koska Sharpen luvussa tuotto suhteutetaan keskihajonnalla mitattavaan riskiin, soveltuu se erityisesti hajautetun osakesalkun tuoton mittaamiseen. (Nikkinen ym. 2002, 218, 220.)

Käytännössä Sharpen luku mittaa riskittömälle korolle saatua lisätuottoa verrattuna tuoton volatilitteettiin. Sharpen luvun positiivinen arvo kuvaa kannattavaa riskinottoa ja negatiivinen arvo riskitöntä korkoa huonompaa tuottoa. Vertailupohjana riskittömälle korolle voi käyttää esim. 3 kk:n Euriboria. (FIM 2011.) Toisin sanoen osakesijoittajan pitäisi aina saada pidettyä pitkällä aikavälillä osakesalkunsa Sharpen luku positiivisena, sillä alle riskittömän koron jäävä tuotto on osakesijoittajalle jo erittäin heikko tulos, eikä vastaa sijoittamiseen otettua riskiä.

4.3.4 Jensenin alfa

Alfa on markkinariskikorjattu tuoton mittari. Se ilmaisee, kuinka paljon enemmän tai vähemmän osakesalkku on tuottanut verrattuna sen sisältämän markkinariskin mukaiseen tuottoon. Alfa on sijoituskohteen tuotto miinus se tuotto, jonka osakesalkun olisi pitänyt tuottaa betalla mitattuna. (Pörssisäätiö 2000.) Selvyyden vuoksi, alfan laskukaava on seuraava:

$$\text{Jensenin alfa} = r_p - [r_f + \beta \times (r_M - r_f)]$$

jossa

r_p = osakesalkun keskimääräinen tuotto

r_f = riskitön korko

β = osakesalkun beta-kerroin

r_M = markkinoiden keskimääräinen tuotto

Jensenin alfa voi olla joko positiivinen, negatiivinen tai nolla. Alfa on oltava vähintään nolla ollakseen hyvä. Jos alfa on positiivinen, tarkoittaa se sitä, että osakesalkku on aliarvostettu riskitasoonsa nähden. Tällöin osakesalkku on myös onnistunut voittamaan vertailuindeksin. Alfa ollessa nolla, on osakesalkku sisältämäänsä riskiinsä nähden oikein hinnoiteltu. Alfaa käytetään yleensä osakesalkkujen kannattavuusmittarina, ei niinkään yksittäisten osakkeiden kohdalla. (Pörssisäätiö 2000; Nikkinen ym. 2002, 221.)

5 RISKIEN MINIMOIMINEN ELI HAJAUTTAMINEN

5.1 Mitä hajauttaminen on?

Osakesalkun hajauttamisella tarkoitetaan riskien pienentämistä. Usean erilaisen sijoituksen variaatiossa on huomattavasti vähemmän riskiä, kuin sijoitettaessa yksittäisiin sijoituskohteisiin. Anderssonin ja Tuhkasen (2004) mukaan jo noin kymmenellä eri osakkeella voidaan saada valtaosa hajauttamisen hyödyistä. Käytännössä hajauttamisella pyritään siis minimoimaan osakesalkun yritysrisiä. (Andersson & Tuhkanen 2004, 107, 109.)

Hajauttamisella saadaan siis poistettua osakesalkun yritysrisi, mutta ei kuitenkaan markkinariskiä. Tämä johtuu sijoitusmarkkinoiden globalisoitumisesta ja yhdentymisestä, joka tarkoittaa sitä, että markkinoiden muutokset ovat hyvin yhdensuuntaisia. Tämän vuoksi osakesalkun hajauttaminen eri markkinoille on jopa turhaa. Sitä vastoin hajauttamisessa kannattaa miettiä toimiala-aspektia eli sijoittamista kansainvälisesti tai kotimaisesti eri toimialoille. Tällöin vähennetään myös osakesalkun toimialariski minimiin. (Andersson & Tuhkanen 2004, 109.)

Kolikolla on luonnollisesti myös kääntöpuolensa. Osakesalkun hajauttaminen johtaa siihen, ettei ns. pikavoittoja juurikaan pysty saamaan. Siksi osakesijoittajan täytyy ajatella salkun tuottoa pidemmällä aikavälillä. Hajauttamisen seurauksena osakesalkun arvo heilahtelee huomattavasti vähemmän sekä ylös että alas ja osaketuotto tulee olemaan tasaista. Tämä johtuu siitä, että arvopapereiden hinnat muuttuvat eri tahdissa. Toisen osakkeen kurssin lasku saadaan paikattua toisen nousulla ja niin edelleen. Hajauttamisen suhteen on myös hyvä pitää järki kädessä, ettei hajauta osakesalkkua liian paljon. Yksittäisten osakesijoitusten kohdalla rajana pidetään ns. kriittistä pistettä ja se tarkoittaa maksimissaan noin 15 osakkeen hajautusta. Tämän enempää ei osakkeita ole enää järkevää hajauttaa. (Puttonen 2001, 37; Hämäläinen 2005, 61.)

Mitä laajemmin (rajojen puitteissa) ja paremmin osakesijoittaja hajauttaa osakesalkkuaan eri yhtiöihin, sitä enemmän hänen salkkunsa alkaa noudattaa koko osakemarkkinoiden kehitystä. Jos salkun saisi hajautettua täydellisesti, tuottaisi osakesalkku saman kuin mitä olisi markkinakehitys. Eli osakesalkku kasvaisi tällöin samassa suhteessa osakemarkkinoiden kanssa. Käytännössä tämä ei kuitenkaan ole mahdollisesti, sillä tällöin sijoittajan pitäisi omistaa kaikkia indeksiin kuuluvia osakkeita ja vielä oikeassa suhteessa. Lisäksi osakesalkun laaja hajauttaminen vaatii paljon pääomaa ja varmistaakseen runsaan riskien minimoimisen, kannattaa varovaisimpien sijoittajien miettiä yhtenä vaihtoehtona sijoittamista rahastoihin. Niiden osakesalkut ovat hyvin hajautettuja ja mukaan pääsee pienilläkin rahamäärillä. (Opi osakkeet 2007, 137–138.)

5.2 Miten kannattaa hajauttaa?

Osakesijoittajan on hyvä lähestyä osakesalkkunsa kokoamista erittäin käytännölliseltä kannalta. Erityisesti aloitteleva osakesijoittaja voi huolelta keskittyä pelkästään kotimaisiin pörssi-yhtiöihin ja valita edustavan valikoiman pääteollisuusalojen suurimpia yhtiöitä. Pääteollisuusaloja on Suomessakin runsaasti, esim. elektroniikkateollisuus, kauppa, rahoitus- ja pankkiala, lääketeollisuus, metalli- ja metsäteollisuus. Vaikka joidenkin teorioiden mukaan hajauttamisesta saatavat hyödyt voi saada summittaisestikin valittujen yhtiöiden kautta, aloittelevan osakesijoittajan kannalta on turvallisempaa sijoittaa salkkunsa täsmällisesti. (Andersson 2001, 144–145.)

Käytännössä sijoittajan on hyvä ostaa noin 10–15 eri yhtiön osaketta eri teollisuudenaloilta. Osakkeita kannattaa ostaa yhden tai kahden yhtiön volyymilla mahdollisimman monelta pääsektorilta. Lisäksi osakkeita tulisi ostaa samassa suhteessa kuin ne esiintyvät osakeindekseissä tai arvopaperipörsseissä. Tällä tavoin saadaan monipuolisesti hajautettu salkku. Tiedot alojen painottumisesta eri arvopaperipörsseissä löytyvät pörsien kotisivuilta ja niiden vuosikertomuksista. Myös arvopaperivälittäjiltä saa tietoa näistä painottumisista. (Andersson 2001, 145.)

Hajauttamisen takia ei suinkaan tarvitse ostaa kaikkia osakkeita yhdellä kertaa. Osakkeita voi ostaa yksitellen tai ryhmissä tietyn ajanjakson kuluessa. Ajanjakso voi vaihdella kuukaudesta vuoteen. Kun sijoittaja on tyytyväinen oman osakesalkun sisältöön, mitään aktiivista kaupankäyntiä ei ole välttämätöntä käydä. Salkun arviointi tapahtuu vain kerran vuodessa. Hajautetun osakesalkun kasaaminen vaatii työtä, mutta sijoittaja tulee saamaan hyvin tehdystä työstään mukavan palkinnon. (Andersson 2001, 146.)

6 VEROTUS

6.1 Osakkeiden verotus

Jokainen luonnollinen henkilö on Suomessa verovelvollinen. Suomessa ei ole käytössä puolisoiden yhteisverotusjärjestelmää ja myös alaikäisten lasten saamat tulot verotetaan erillään vanhempien tuloista. Tämä koskee yhtä lailla niin ansiotuloja kuin osakkeista saatuja tuottoja. Jakamattoman kuolinpesän saamista luovutusvoitoista verotetaan kuolinpesää. Vuoden 2005 verouudistuksessa pääomatuloverokanta laskettiin 29 prosentista 28 prosenttiin. Tämä koskee siis myös osakkeista saatujen tuottojen verotusta. (Juusela 2004, 142–143.) Nyt kevään 2011 eduskuntavaalien yksipääaiheista oli mahdollinen pääomatuloverokannan nosto. Tämä nosto saattaa siis tapahtua jo lähitulevaisuudessa.

6.1.1 Osaketuoton verotus

Osakkeista saatujen tuottojen verotuksessa käytetään samoja periaatteita kuin muunkin omaisuuden myynnin yhteydessä. Osakkeiden luovutusvoittoverotuksessa liittyy kuitenkin muutamia erityispiirteitä verrattuna muuhun pääomatuloon. Tämä johtuu siitä, että arvopapereiden kohdalla luovutettavan omaisuuden yksilöinti ei ole aina yksiselitteistä. (Juusela 2004, 142–143.)

Pääomatuloksi laskettava osaketuoton verotusprosentti on siis 28 prosenttia. Pääomatuloista saa vähentää tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet kulut. Osakkeiden hoidosta ja säilyttämisestä seuranneet kulut ovat vähennyskelpoisia 50 euron omavastuun ylittävältä osalta. Kulujen ollessa suuremmat kuin pääomatulot, 28 prosenttia ylimenevästä osasta saa alijäämähyvityksenä vähentää ansiotuloista menevästä verosta. Tätä ei kuitenkaan saa sekoittaa osakkeiden luovutustappion vähennysoikeuden kanssa. Kulut eivät ole luovutustappioita. (Sijoittajan vero-opas 2010, 7.)

Jos osakkeiden ja muun omaisuuden yhteenlasketut myyntihinnat ovat enintään 1 000 euroa, voitto on verovapaata riippumatta siitä, miten paljon voittoa sijoittaja on niistä saanut. Myyntivoiton laskemisessa on kaksi vaihtoehtoa: myyntihinnasta vähennetään joko todellinen hankintameno tai hankintameno-olettama. Verotukseen tulevat voiton määräytymiseen vaikuttavat omistusaika ja omaisuuden saamistapa. Vähintään 10 vuotta omistettujen osakkeiden hankintameno-olettama on 40 prosenttia myyntihinnasta ja alle 10 vuotta omistettujen osakkeiden 20 prosenttia myyntihinnasta. Esimerkiksi siis alle 10 vuotta omistettujen osakkeiden verotettavaksi voitoksi jää hankintameno-olettamaa käyttämällä 80 prosenttia myyntihinnasta eli 28 prosentin pääomatuloverokannan mukaan 22,4 prosenttia myyntihinnasta. Yli 10 vuoden omistuksen jälkeen osakkeesta jää maksettavaksi samaa kaavaa noudattaen 16,8 prosenttia myyntihinnasta. (Sijoittajan vero-opas 2010, 21–22.)

Jos osakkeiden todellinen hankintahinta eli hankintameno ja sen ostamisen sekä myymisen kulut ovat olleet yhteensä suuremmat kuin nämä 20 tai 40 prosentin hankintameno-olettamat, kannattaa sijoittajan käyttää myyntivoiton veron laskemisessa todellista hankintahintaa. Lisäksi vähennyskelpoisia kuluja ovat esim. välityspalkkiot. (Sijoittajan vero-opas 2010, 22.) Osakesijoittajan on siis hyvä laskea tarkkaan osakkeidensa hankintahinnat ja verrata niitä hankintameno-olettamiin. Näin sijoittajan on mahdollista saada suuriakin veroetuja osakseen.

6.1.2 Osakkeiden luovutustappion vähennysoikeus

Osakkeiden myymisestä koituneet myynti- eli luovutustappiot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Tosin vähennyksiä voi tehdä vain myyntivoitoista. Nämä myyntitappiot vähennetään myyntivoitoista tappion syntymisvuoden ja kolmen seuraavan vuoden aikana. Vähennyksiä ei kuitenkaan voi tehdä muista pääomatuloista. Myyntitappiot pitää ilmoittaa sen vuoden veroilmoituksessa, jona tappio on syntynyt. Edellisten vuosien tappiot vähennetään ensimmäisinä. (Sijoittajan vero-opas 2010, 23.)

Luovutustappiot voidaan vähentää verotuksessa, mikäli myytävien osakkeiden hankintamenot yhteensä ovat olleet vähintään 1 000 euroa verovuoden aikana. Tällöin arvoaan menettäneiden osakkeiden luovutustappiot ovat vähennuskelpoisia verotuksessa, jos osakkeita myös myydään vähintään 1 000 eurolla verovuoden aikana. Luovutustappioksi katsotaan myös osakkeen lopullinen arvonmenetys. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että yhtiö, johon osakesijoittaja on sijoittanut, menee konkurssiin. (Sijoittajan vero-opas 2010, 23.)

6.2 Osinkojen verotus

Osingolla tarkoitetaan osakeyhtiön voitonjakoa omistajilleen. Verotuksessa on tärkeää eritellä osingonjako muusta osakeyhtiön varojenjaosta, sillä osinkojen ja muiden varojenjakojen verokohtelut poikkeavat toisistaan. Verolainsäädäntöön ei kuitenkaan ole varsinaisesti määritelty sitä, mitä osinko tarkalleen on. Osingoksi on vain yleisesti määritelty yhtiöoikeudellisesti voitonjakona jaettuja eriä. Muita yhtiön jakamia varoja ei ole pidetty verotuksessa osingonjakona, vaikka tämä tapahtuisikin voitonjakokelpoisista varoista. (Juusela 2004, 43.)

Pörssiyhtiöiden ja yksityisen osakeyhtiöiden maksamien osinkojen verotus eroaa toisistaan merkittävästi. Yksityisten osakeyhtiöiden jakama osinko on verovapaata tuloa siihen saakka, joka vastaa osakkeiden arvostamislaisissa (1152/2005) tarkoitettulle matemaattiselle arvolle laskettua 9 prosentin vuotuista tuottoa. Tämä matemaattinen arvo lasketaan osakkeelle edellisen verovuoden päättyessä olevan yhtiön nettovarallisuuden perusteella. Yksityisten osakeyhtiöiden verovapaan osingon määrä on enintään 90 000 euroa vuodessa. Jos verovelvollisen saamien osinkojen määrä yksityisestä osakeyhtiöstä ylittää kyseisen 90 000 euroa, verotetaan ylimenevää osaa seuraavasti: 70 % on pääomatuloa ja 30 % on verovapaata tuloa. Kun taas osinko ylittää edellä mainitun 9 prosentin vuotuisen tuoton määrän, verotetaan tästä ylimenevästä osasta 70 % ansiotuloverotuksen mukaan ja 30 % on verovapaata tuloa. (Suomen Yrittäjät 2008.)

Osakesijoittajan kannalta kuitenkin tärkeämpää on tietää, miten pörssiyhtiöiden maksamat osingot verotetaan. Pörssiyhtiöiden osakkeenomistajille jakamista osingoista verovapaata tuloa on 30 % osinkojen yhteenlasketusta määrästä. Jäljelle jääneestä 70 % osakesijoittaja maksaa pääomatuloveroa, joka on siis 28 %. Käytännössä osakkeenomistaja maksaa pörssiyhtiöiltä saamistaan osinkotuloista veroa 19,6 % (28 prosenttia 70 prosentista). Osingonmaksun yhteydessä osinkotulosta pidätetään ennakko veroa 19 % ja loput 0,6 prosenttia tullaan maksamaan sijoittajan lopullisessa verotuksessa. (Sijoittajan vero-opas 2010, 7.)

7 OSAKEMARKKINOIDEN SYKLISYYS

7.1 Miten ja miksi osakemarkkinat ovat kehittyneet?

Kuviossa 1 on esitetty OMX Helsinki-indeksin kehitys vuosina 1992–2011 . Siitä näkee selvästi, millainen kaikkien Helsingin Pörssin osakkeiden keskimääräinen kurssikehitys näinä vuosina on ollut. Kuvioista on helppo huomata osakemarkkinoiden vähäinen kiinnostus 1990-luvun alussa. Tälle löytyy selkeä selitys, sillä tällöin Suomessa vallitsi paha, taloudellinen lama. Osakekauppojen yhteenlaskettu määrä väheni 1990-luvun alussa jopa viidesosaan 1980-luvun lopun ajoista. (Opi osakkeet 2007, 10.) Vuosina 1989–1993 Suomen bruttokansantuote supistui peräti 11 prosenttia, mihin osaltaan vaikutti Neuvostoliiton hajoamisesta johtunut idänkaupan romahdus. Velkavetoisten osakesalkkujen pakkorealisoinnit syvensivät pörssikurjuutta. Pankkien luottotappiot olivat niin suuria, että keskusteltiin jo pankkiosakkeiden arvon nollaamisesta. (Lindström 2005, 29–30.)

Osakemarkkinat toipuivat lamasta kuitenkin nopeasti ja 1980-luvun lopun vaihtotaso ylitettiin jo vuonna 1993. (Opi osakkeet 2007, 10.) Tähän yksi suurimmista syistä oli Suomen markan kellutus päätös alkusyksyllä 1992. Tämän jälkeen osakemarkkinat jatkoivat tasaisesti kasvuaan lukuun ottamatta vuosien 1997 ja 1998 pieniä alamäkiä. Nämä alamäet johtuivat Aasian ja Venäjän talouskriiseistä. Lähes yhtämittainen jatkuva nousu oli paljolti Nokian ansiota. 1980-luvun lopun vaikeuksien jälkeen Nokian osake oli huonoimmillaan (vuonna 1991) 30 markkaa, joka vastaa vaivaista 7,9 senttiä (0,47 markkaa), kun osakkeeseen myöhemmin tehdyt splitit eli ns. pilkkomiset otetaan huomioon. Keväällä 2000 Nokian osakkeesta maksettiin parhaimmillaan jo huikeat lähes 65 euroa per osake. Vuosina 1991–2000 Nokian kurssi nousi peräti yli 800-kertaiseksi alkutasosta. (Lindström 2005, 31–32.)

Keväällä 2000 Nokia vastasi yksinään lähes 69 prosenttia koko Helsingin Pörssin markkina-arvosta. Tällöin käytössä ollut OMX Helsingin edeltäjä HEX-indeksi oli käytännössä käyttökelvoton, koska se seurasi lähinnä vain Nokian

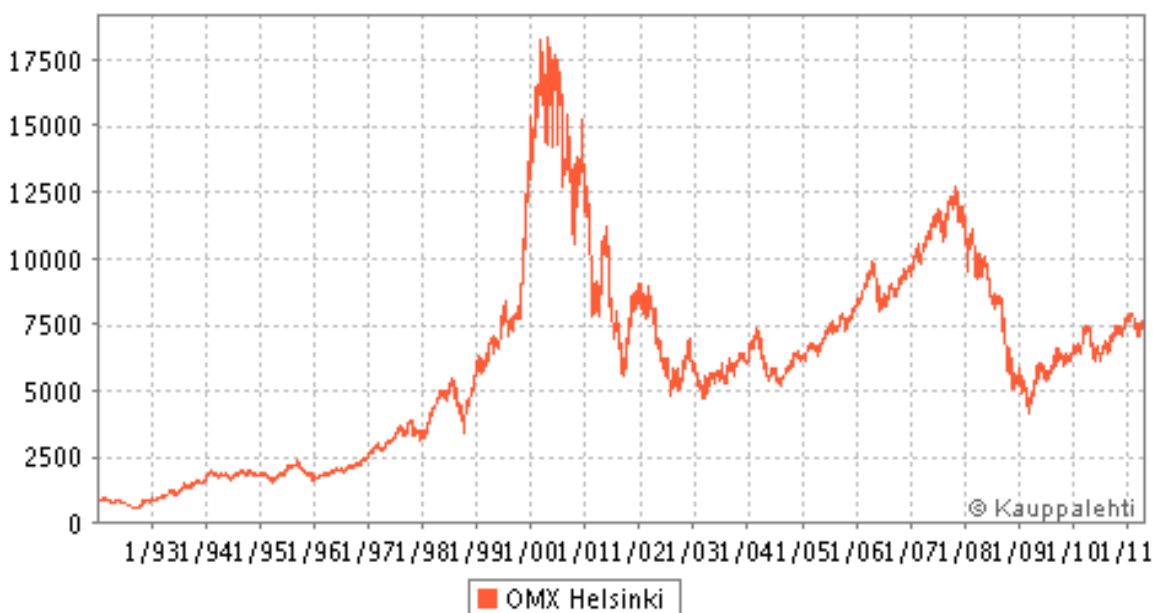
kurssikehitystä ja muut osakkeet jäivät huomioimatta. Samaan aikaan Suomessa oli valloillaan ns. teknokupla, joka toi Helsingin Pörssiin runsaasti IT-yrityksiä, joiden kunnianhimoisena visiona oli hyödyntää Internetin tuomia mahdollisuuksia. IT-osakkeiden kysyntä alkoi ylikuumeta jo 1999 vuoden lopulla ja lopullisesti teknokupla puhkesi maaliskuussa 2000. Tästä alkoi raju kurssilasku, joka loppui vasta kolme vuotta myöhemmin maaliskuussa 2003, kun Irakin sota sujui USA:lta ennakko-odotuksia paremmin. Laskun loppuessa pörssiosakkeet olivat laskeneet keskimäärin peräti 62 prosenttia ja useimmat teknologia- ja IT-yhtiöt huomattavasti enemmän. Sen sijaan hyviä osinkoja maksaneet arvoyhtiöt selvisivät kolmen vuoden alamäestä kohtuullisen hyvin. (Lindström 2005, 31, 35.)

Kuviosta 1 näkee hyvin indeksin nousevan kehityksen vuodesta 2003 lähes vuoteen 2008. Vuonna 2003 Helsingin Pörssi yhdistyi ruotsalaiseen pörssi-yhtiöön OM:ään ja tämän seurauksena HEX-indeksi vaihtui OMX-indeksiin. (Lindström 2005, 38.) Vuoden 2004 lasku johtui suurelta osin Nokian tulosvaroituksesta, joka taittoi koko indeksin väliaikaiseen alamäkeen. (HighTech Forum/Oulu 2004.) Toukokuussa 2006 koettiin myös hetkellinen, jyrkkä osakemarkkinoiden lasku ja tämä johtui ainoastaan osakesijoittajien hermoilusta. Sijoittajia pelottivat tällöin mm. inflaation kiihtyminen, korkotason nousu, USA:n talouden alijäämät ja kasvuvauhdin hidastuminen sekä dollarin heikkeneminen. (Lindström 2006.) Panikointi oli kuitenkin vain väliaikaista ja tämän jälkeen osakemarkkinat jatkoivat nousuaan vuoden 2007 loppupuolelle asti.

Viimeisin pörssien alamäki ajoittui vuoden 2007 lopun ja vuoden 2009 alun välille. Tällöin osakemarkkinoita ja koko maailmantaloutta vaivasi syvä taantuma. Kaikki tämä sai alkunsa Yhdysvalloista, jossa pankit olivat antaneet asuntolainoja (ja muita luottoja) asiakkailleen liian kevein perustein. Pankit myönsivät ahneuksissaan lainoja löysästi myös ns. riskiasiakkaille ja heidän jouduttua maksuvaikeuksiin, jäivät luottotappiot lopulta pankkien niskoille. Asuntoja päätyi pankeille runsain määrin, ja kun tarjonta sekä kysyntä eivät markkinoilla kohdanneet, joutuivat pankit myymään asuntoja selvään alihintaan ja osa asunnoista jäi kokonaan myymättä. Asia johti toiseen ja suuria yrityksiä sekä pankkeja meni konkurssiin, mukana mm. USA:n neljänneksi suurin

investointipankki Lehman Brothers. Yhdysvaltain suurimpien pankkien ja vakuutusyhtiöiden vaikeuksien myötä taantuma levisi myös Eurooppaan. Pankkeja kaatui Islannissa ja tilanne oli vakava. EU ja USA eivät kuitenkaan päästäneet suurimpia pankkejaan kaatumaan, vaan päättivät suurista elvytyspaketeista, joilla nämä yhtiöt pelastettaisiin. Samalla EKP ja Yhdysvaltain keskuspankki Fed laskivat ohjauskorkonsa todella alhaiselle tasolle. Nämä elvytystoimet onnistuivat, ja kuten kuviosta 1 nähdään, osakemarkkinat kääntyivät jälleen nousuun vuoden 2009 alkupuolella. (Sokala 2009.)

KUVIO 1. OMX Helsinki-indeksin kehitys vuosina 1992–2011. (Kauppalehti 2011.)

7.2 Voiko osakemarkkinoiden tulevaa kehitystä ennustaa?

Tulevaisuuden ennustaminen on tunnetusti vaikeaa ja niin se on myös osakemarkkinoilla. Toisin kuin normaalissa elämässä, pörssissä on kuitenkin Saarion (2005) mukaan havaittavissa säännönmukaisia ilmiöitä, joita hyödyntämällä voidaan korkealla todennäköisyydellä ansaita lisätuottoja ja välttää tappioita. Tämän säännönmukaisuuden lähtökohtana on sijoittaa rahansa pörssiosakkeisiin lokakuun lopulla ja luopua niistä seuraavan vuoden huhtikuun lopulla eli markkinoilla oltaisiin mukana vain 6 kuukautta. (Saario 2005, 31.)

Suomalainen, kokenut ammattisijoittaja Seppo Saario (2005) on tutkinut asiaa mm. Yhdysvaltain sekä Venäjän markkinoilla ja niistä saadut tulokset ovat hurjia. Näillä markkinoilla pitkän aikavälin osakesijoittaja teki monikymmenkertaisen voiton sijoittamalla rahansa osakkeisiin vain loka-huhtikuun välille. Kun taas sijoitettaessa huhti-lokakuun väliselle ajanjaksolle, osakesijoittaminen oli lievästi tappiollista. Saario (2005) tutki samaista ilmiötä myös Suomessa ajanjaksolla 1995–2004. Tulos oli seuraava: loka-huhtikuulle sijoitetut 10 000 markkaa kasvoivat näinä vuosina 32 148 markkaan ja huhtikuusta lokakuulle sijoitetut 10 000 markkaa putosivat tänä aikana 9 329 markkaan. Syyt sille, miksi Suomessa erot eivät olleet tämän suuremmat, johtuvat siitä, että Nokian voimakas kurssinousu osui tälle huhti-lokakuun jaksolle vuonna 1999 ja suurimmat kurssilaskut osuivat paremmalle loka-huhtikuun jaksolle vuosina 2000–2001 ja 2004. Näistä syistä huolimatta loka-huhtikuun jakso on myös Suomessa ollut historiassa selvästi tuottoisampi ajanjakso osakesijoittajalle kuin ajanjakso huhtikuusta lokakuuhun. (Saario 2005, 31–33.)

Tämä puolen vuoden loka-huhtikuu-ilmiö pitää sisällään tammikuu-ilmiön. Toteutunut kurssikehitys osoittaa, että kurssien kohoamisen todennäköisyys on korkeimmillaan tammikuussa. Tammikuun nousuilmiölle on monia syitä. Tärkein syy tähän on se, että yhteiskunnassa vallitsee valoisa mieliala vanhan vuoden vaihtuessa uudeksi. Uusi vuosi aloitetaan siis puhtaalta pöydältä. Loppuvuodesta kurssit ovat yleensä heikkoja, kun rahastojen salkunhoitajat myyvät tappiollisia sijoituksiaan, koska he eivät halua näyttää tilinpäätöksessään omistavansa huonoja sijoituksia. Vuoden vaihtuessa yhteiskunnassa liikkuu paljon rahaa. Joulukuusi on tärkeä myyntikausi useampien alojen yrittäjille. Monet myös luopuvat verotussyistä pörssiosakkeistaan vuodenvaihteen ajaksi ja tammikuussa on siten liikkeellä muihin kuukausiin verrattuna runsaasti käteistä, jotka etsivät sopivaa sijoituskohdetta. Näin tammikuulle tulee helposti roima kurssinousu, kun kaikki aloitetaan ikään kuin kuopasta. Pörssikursseilla on myös taipumusta kohota kuukauden vaihteen tienoilla eli kuukauden ensimmäisinä ja viimeisinä päivinä. (Saario 34–35, Lindström 2007, 146–147.)

7.3 Trendit

Pörssien syklisyyden voimakkuus tarjoaa runsaasti mielenkiintoisia sijoitusmahdollisuuksia osakesijoittajille. Päätrendi kulkee voimakkaasti jompaankumpaan suuntaan ja johtaa pahimmillaan osakkeiden karkeaan ali- tai yliarvostukseen. Osakesijoittajan on tärkeää kyetä tunnistamaan pörssissä kulloinkin meneillään oleva trendi. Se ei ole helppoa, sillä päätrendiä katkaisevat välillä jopa kuukausien pituiset korjausliikkeet toiseen suuntaan. Mikäli korjausliike on jyrkkä, selviää yleensä vasta jälkikäteen, oliko kyseessä päätrendiä hetkellisesti keskeyttävä korjausliike vai trendikäännö, joka olisi edellyttänyt sijoittajalta toimenpiteitä. Nousut ja laskut saattavat vuorotella jopa päivittäin, joka ei todella helpota sijoittajan päätöksentekoa. (Lindström 2007, 145–146.)

Päätrendejä on käytännössä kaksi: laskutrendi eli bear market ja nousutrendi eli bull market. Selvimmin laskutrendiä ennakoivat se, että osakekurssit ovat tunnuslukujen perusteella selvästi yliarvostettuja, sijoittajat ovat ylioptimistisia, taloudessa on hektinen vaihe ja korot ovat jo laskeneet. Orastavaa nousutrendiä voi ennakoida, kun pörssin kurssitaso on poikkeuksellisen alhainen, markkinat ovat ylipessimistisiä, eikä toivoa markkinoiden toipumisesta ei enää elätellä, matalasuhdanne on kestänyt aikansa ja taloutta on pyritty elvyttämään alentamalla korkoja. (Lindström 2005, 147.)

8 TUTKIMUS

8.1 Osakevälittäjien palkkioiden vertailu

Ilman välittäjiä ei käytännössä ole osakesijoittamista mahdollista tehdä. Siksi aloittava osakesijoittaja on pakotettu valitsemaan itselleen välittäjän, pankkien ja pankkiiriliikkeiden joukosta. Usein sijoittajan kannattaa ensiksi tiedustella oman pankkinsa tarjouksia osakevälittämiseen, mutta sijoittajan on myös hyvä olla tietoinen siitä, mitä kustannuksia muut pankit perivät välittäjänä olemisesta. Olen koonnut suurimpien pankkien, pankkiiriliikkeiden sekä Internet-välittäjien palkkiot yhteen (taulukko 4) ja siitä näkee helposti, millaisia palkkioita eri välittäjät asiakkailtaan perivät.

Vertailusta (taulukko 4) huomataan, että suurimpien pankkien prosentuaalinen välityspalkkio aloittavien osakesijoittajien tekemistä osakekaupoista (eli ostoista sekä myynneistä) on suunnilleen samaa tasoa 0,20–0,25 % per kauppa. Ainoastaan Internet-välittäjä Liqvinet tarjoaa huomattavasti alhaisempaa prosenttia (0,05 %) toteutuneiden kauppojen palkkioihin. Aloittavaa osakesijoittajaa kiinnostaa luultavasti enemmän välittäjien osakekaupoista perimät minimipalkkiot, joissa on hieman suurempia eroja välittäjien välillä. FIM Pankin minimi 1,50 €/kauppa on pienin ja Evli Pankin 12 €/kauppa suurin tällä sektorilla. Liqvinet tarjoaa myös tähän suhteellisen hyvää, 5 € per kauppa minimiä. Handelsbankenin, Nordean sekä Sampo Pankin perimät minimipalkkiot osakekaupoista ovat 8 €/kauppa ja Nordnetilla sama palkkio on minimissään 9 €/kauppa. Osuuspankilla on käytössään kiinteä välityspalkkio, joka verottaa aloittavien osakesijoittajien kukkaroa 0,25 %:a kaupan kokonaissummasta ja päälle lisätään 8 euron toimitusmaksu jokaisesta kaupasta.

Säilytysmaksuissa on myös hieman eroa välittäjien välillä. Taulukosta 4 voidaan nähdä, että Liqvinet ja Nordnet eivät peri sijoittajiltaan lainkaan kuukausittaisia säilytysmaksuja. Osuuspankin säilytysmaksu on 2,30 €/kuukausi, joka on vertailun seuraavaksi alhaisin. Nordea ja FIM tulevat seuraavina 2,50 €/kk

suuruisilla säilytysmaksuillaan. Evlin sekä Sammon säilytysmaksut ovat lähes samansuuruiset (3 € ja 3,05 €/kk) ja Handelsbankenin palkkio säilytyksestä on tämän vertailun korkein 4 €/kk.

Useimmat pankit eivät peri enää välityspalkkioiden ja säilytysmaksujen lisäksi muita kuluja asiakkailtaan, mutta kuten huomataan (taulukko 4), pari poikkeustakin löytyy. FIM Pankki perii asiakkailtaan sijoituspalveluista maksua 75 €/kalenterineljännes, joka tarkoittaa kolmea maksukertaa vuodessa. Heidän palveluunsa kuuluu mm. sijoitusanalyysit. Liqvinetin sijoituspalvelut maksavat 25 €/kk, mikäli sijoittajan osakekaupoista maksetut välityspalkkiot eivät ole ylittäneet kuukaudessa yhteensä 25 euroa rajaa. Tämä tarkoittaa heidän minimivälityspalkkionsa mukaan viittä kauppaa kuukaudessa. Pitää myös muistaa, että muiden pankkien sijoituspalvelujen maksuttomuus voi tarkoittaa hieman rajallista toimintaympäristöä osakesijoittajalle. Esimerkiksi joidenkin pankkien pörssitiedot tulevat asiakkaille viivästettyinä ja jos taas haluaa lukea osakevälittäjän sijoitustutkimusta tai – analyysia, joutuu niistä maksamaan lisämaksun kyseisille välittäjille.

TAULUKKO 4. Vertailu eri välittäjien palkkioista (12.4.2011.)

Välittäjä	Välityspalkkiot* (ostaminen/myynti)	Säilytysmaksut	Sijoituspalvelujen maksut (vain pakolliset)
Evli Pankki	0,20 %, minimi 12 €	0,01 % säilytyksen arvosta (+alv 23 %), minimi 3,00 €/kk	Maksuton
FIM Pankki	0,20 %, minimi 1,50 €	2,50 €/kk	75 €/kalenterineljännes (sisältää mm. sijoitusanalyysit)
Handelsbanken	0,20 %, minimi 8 €	4,00 €/kk	Maksuton
Liqvinet Oy	0,05 %, minimi 5 €	Maksuton	25 €/kk (jos välityspalkkiot 25 €/kk tai yli, palvelut maksuttomia)
Nordea	0,20 %, minimi 8 €	2,50 €/kk (max 200 000 €)	Maksuton
Nordnet Bank	0,20 %, minimi 9 €	Maksuton	Maksuton
Osuuspankki	0,25 % + 8 € toimitusmaksu	2,30 €/kk	Maksuton
Sampo Pankki	0,25 %, minimi 8 €	3,05 €/kk	Maksuton

Lähteet: www.evli.com, www.fim.com, www.handelsbanken.fi, www.liqvinet.com, www.nordea.fi, www.nordnet.fi, Pyhålaakson Osuuspankki ja www.sampopankki.fi.

*) palkkiot prosentteina toteutuneista kaupoista

Huom. Taulukkoon on kerätty välittäjien palkkiot kotimaisten osakkeiden välitykseen. Kyseiset palkkiot koskevat aloittavaa osakesäästäjää eli henkilöä, joka ei ole tehnyt yhtään kauppaa näiden välittäjien kautta. Myöskään mahdollisia tarjouksia ei ole otettu huomioon tätä taulukkoa tehtäessä.

8.2 Millä summalla osakesijoittaminen olisi järkevää aloittaa?

Aloittavaa osakesijoittajaa kiinnostaa varmasti millaista pääomaa osakesijoittamisen käynnistäminen vaatii. Edellä olleesta vertailusta (taulukko 4) näkee välittäjien perimiä palkkioita, mutta konkreettiset rahasummat jäävät vertailussa taka-alalle. On helpompaa, kun puhutaan selkeistä euromääristä pelkkien prosenttien sijaan. Siksi otin selvää millaista panostusta tuottava osakesijoittaminen sijoittajalta vaatii. Tutkimuksessani ovat mukana kaikki edellä mainitut 8 osakevälittäjää (taulukko 4).

8.2.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkimukseni lähtökohta on hyvin selkeä. Siinä mitataan rajatasoa, jolloin sijoittajan pörssiyhtiöiltä saamat osinkotuotot ylittävät välittäjien kustannuksiin menevät maksut eli milloin osakesijoittaminen on jo pelkkien osinkotuottojen puolesta kannattavaa. Toisin sanoen, en huomioi tutkimuksessani laisinkaan mahdollisia, ja erittäin todennäköisiä, osakkeiden arvojen nousuja. Toisaalta, tutkimuksessani ei ole huomioitu myöskään mahdollisia kurssilaskuja, vaan oletuksena on, että osakkeiden yhteenlasketut arvot pysyvät 10 vuoden aikana samalla tasolla. Todellisuudessa osakkeiden kurssit nousisivat tänä aikana lähes varmuudella ainakin jonkin verran ylöspäin, mutta tutkimuksessa pyritään osoittamaan osakesijoittamisen kannattavuus jo pelkkien osinkojen puolesta. Osinkotuotto on tutkimuksessani 4 prosenttia koko osakesalkun pääomasta ja se lisätään kokonaispääomaan joka vuosi. 4 prosentin osinkotuotto on suunnilleen keskimääräinen pörssiyhtiöiden jakama osinkojen määrä ja siksi valitsen sen tutkimukseeni mukaan.

Päätin ottaa tutkimukseni alkupääomiksi summat 500 €, 1 000 €, 2 500 € ja 5 000 €. Suhteellisen pienet alkusaldot johtuvat tutkimuksen luonteesta, sillä halusin, että tutkimukseni keskittyy nimenomaan aloittaviin ja mahdollisesti alussa pienillä pääomilla operoiviin, osakesijoittajiin. Tutkimukseni osakesijoittamisen aikaväliksi otin 10 vuotta, sillä kuten aiemmin työssäni (kappaleessa 2.4) kerroin, pitkän aikavälin sijoittaminen on sijoittajalle lähes

aina kannattavaa. 10 vuoden aikaväli on jo tarpeeksi pitkä aika näiden tuottojen saavuttamiseen. Sijoittamisen aloittamiseen käytin 10 osakkeen oston hajautusta, joka on jo aika lailla optimaalinen hajautus riskien minimoimiseen. Tutkimuksessani käyttämäni osakesijoittajatyyppejä voidaan sanoa erittäin passiiviseksi, sillä 10 vuoden aikana osakekaupankäyntiä ei osinkojen sijoittamista lukuun ottamatta, käydä lainkaan.

8.2.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Lähdin toteuttamaan tutkimusta välittäjille maksettavien kustannusten kautta. Välittäjien palkkiot ovat aloittavan sijoittajan palkkioita ja niihin ei ole huomioitu mahdollisia menneillään olevia tarjouksia. 1. vuoden alussa kustannuksiin kuuluu 10 oston hajautuksen välityspalkkiot. Kun osakkeita ostetaan pienillä rahasummilla, kuten tutkimuksessani käytetyt summat 500-5 000 €, joista yhden oston osuus on siis enimmillään 500 € (, koska käytetään 10 oston hajautusta), välittäjien prosentuaaliset välityspalkkiot eivät tule kysymykseen. Lukuun ottamatta Osuuspankkia, jonka välityspalkkio koostuu sekä prosentuaalisesta osuudesta että minimipalkkiosta. Ostojen välityspalkkiot siis koostuvat pelkästään minimivälityspalkkioista eli 10 x minimi. Osuuspankille olen laskenut välityspalkkion jokaiselle osakeostolle erikseen eli olen huomionnut maksuihin mukaan sekä prosentuaalisen osuuden että minimipalkkion. Välityspalkkioiden päälle lisätään osakkeiden säilytykseen menevät kustannukset, eli 12 x kuukausittainen säilytysmaksu joka vuosi. Oletuksena on myös se, että osakesijoittaja sijoittaa joka vuosi osingoista saadut tuotot edelleen osakkeisiin ja näin ollen joka vuodelle lisätään yksi minimivälityspalkkio kustannuksia lisäämään. Näiden kustannuksien päälle lisätään vielä välittäjien sijoituspalvelujen maksut, jos kyseinen välittäjä niitä asiakkailtaan perii.

Osakesijoittajan pääoma kasvaa joka vuosi 3,24 %, joka on keskimääräinen osinkotuotto 4 % vähennettynä verot, jotka ovat 19 %:a osinkojen kokonaismäärästä. Tästä kasvavasta pääomasta vähennetään vuosittain välittäjille menevät maksut sekä alkupääoma ja tämän jälkeen tulos jaetaan alkupääomalla. Tuloksena saadaan osakesalkun suhteellinen tuotto verrattuna

alkusaldoon. Suhteellinen tuotto kertoo, paljonko osakesalkku on tuottanut vuoden aikana prosentuaalisesti.

Tutkimuksen tulokset joka välittäjälle erikseen laskettuna löytyvät työni lopusta liitteinä (liitteet 1–8). Taulukoista näkee, kuinka sijoittajan pääoma ja välittäjille menevät maksut kasvavat 10 vuoden aikana. Maksut ovat kaikki maksut yhteensä eli niihin on laskettu välityspalkkiot, säilytysmaksut ja mahdolliset sijoituspalvelujen maksut yhteen. Taulukoista näkee myös sen, miten suhteelliset tuotot muuttuvat vuosittain. Negatiivinen suhteellinen tuotto on merkitty punaisella ja positiivinen on taulukoissa mustalla värillä.

8.2.3 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksestani saadut tulokset ovat aloittavan osakesijoittajan kannalta lupaavia. Niiden mukaan tuottavaan osakesijoittamiseen kannattaa lähteä mukaan jopa 500 eurolla. Internet-välittäjä Nordnet Bankin perimät kustannukset jäävät pienemmiksi 9. vuoden sijoittamisen jälkeen 500 euron alkupääomaa käyttämällä (liite 6). Suuremmilla alkupääomilla tuottoihin päästään Nordnet Bankia käyttämällä käsiksi jo huomattavasti aiemmin. Suurimpien pankkien (Nordea, Osuuspankki ja Sampo Pankki) osalta tuottavaan osakesijoittamiseen siirrytään 2 500 euron alkupääomalla jo toisen sijoitusvuoden jälkeen ja 5 000 euron alkusaldolla heti alusta alkaen. Myös Evli Pankkia ja Handelsbankenien käyttämällä osakesijoittaja saa sijoituksilleen tuottoa 2 500 euron alkupääomalla jo kahden, kolmen vuoden jälkeen ja 5 000 euron alkupanostuksella heti sijoittamisen aloittamisesta asti.

Kaksi välittäjää (FIM Pankki ja Liqvinet Oy) erottuu joukosta negatiivisilla tuotoilla. Näiden kohdalla tuottoja laskevat erityisesti sijoituspalveluihin menevät maksut. Pitää kuitenkin huomioida, että FIM Pankin ja Liqvinet Oy:nkin suhteelliset tappiot pienenevät ajan ja alkupääoman myötä, eli myös niitä käyttämällä pääsee pitkällä aikavälillä ja suuremmalla pääomalla käsiksi tuottoihin. Kyseisten välittäjien tarjoamilla sijoituspalveluilla voi myös saada osakkeiden arvonnousuista tulevia tuottoja muita välittäjiä helpommin, mutta tällöin osakesijoittaja pitäisi olla aktiivisempi osakekaupankäynnissään.

Tutkimuksen tulokset ovat merkittäviä erityisesti siksi, että sijoittajan pääoman kasvuun on otettu huomioon pelkästään keskimääräinen osinkotuotto. Sijoittajan kannalta toinen tärkeä tuoton muoto osakkeen arvonnousu on tutkimuksesta eliminoitu pois kokonaan. Osakesijoittaja saa siis tuottoa sijoitukselleen jo pienelläkin alkupääomalla, mikäli pörssiyritysten osinkopolitiikassa ei tapahdu tulevaisuudessa muutoksia negatiiviseen suuntaan.

9 POHDINTA

Työn tarkoitus oli antaa aloittaville osakesijoittajille suhteellisen tiivis tietopaketti siitä, mitä osakesijoittaminen vaatii. Mielestäni onnistuin tässä hyvin. Työssä käsitellään laajasti eri vaiheita, mutta mihinkään niistä ei paneuduta liian syvällisestä, vaan kaikesta osakesijoittamiseen liittyvästä aiheesta lukija saa kaiken tarvittavan tiedon sijoittamisen aloittamiseen. Tämä syvällisyyden poistaminen mahdollistaa sen, että aloittava sijoittaja pääsee kärryille jokaisesta aiheesta ja voi näin kokea osakesijoittamisen itselleen läheisemmäksi kuin se aikaisemmin on ollut. Kyseessä on kuitenkin opas aloittavia sijoittajia varten ja luulisin, että tällainen tiivis sekä informatiivinen paketti sopii heille paremmin kuin liian syvälliset osakesijoittamisen teokset. Niiden aika on sitten, kun sijoittaja siirtyy ns. seuraavalle tasolle.

Tutkimusosa onnistui myös niin kuin pitikin. Tutkimuksen tarkoitus on osoittaa osakesijoittamisen kannattavuus ja se tuli siinä varsin hyvin esille. Jatkossa tutkimustani voisi viedä vielä pidemmälle ja ottaa laskelmiin mukaan osakkeiden kurssimuutokset sekä muutaman alkupääomavaihtoehdon lisää. Lisäksi samalla voisi tutkia myös useampien osakekaupankäyntien vaihtoehtoa ja katsoa paranisiko tulokset aktiivisemmalla kaupankäynnillä passiiviseen verrattuna. Nyt tehdyn tutkimuksen pohjalta on hyvä kehittää laskelmia pidemmälle. Tämä on taas enemmän hieman kokeneemmille osakesijoittajille tarkoitettua matematiikkaa.

Kaiken kaikkiaan koen onnistuneeni työssä ennako-odotusten mukaisesti. Parhaiten onnistumisestani osaavat tietysti arvioida aloittavat osakesijoittajat, mutta uskon ja toivon, että he kokevat oppineensa työstäni jotain. Toivottavasti työni saa monen osakesijoittamiseen epäröivästi suhtautuneen mielen muuttumaan ja he uskaltavat ottaa askeleen osakesäästämisen mukaan. Sehän tämän työn tarkoitus kuitenkin oli.

LÄHTEET

- Andersson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki: Edita Oyj.
- Andersson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Elo, H. 2007. Löydä helmet – vältä kuplat! Tie tuottavaan osakesijoittamiseen. Järvenpää: omakustanne.
- Evli Pankki Oyj. 2011. Luettu 12.4.2011. <https://www.evli.com>.
- FIM Pankki Oy. 2011. Luettu 12.4.2011. <https://www.fim.com>.
- Handelsbanken. 2011. Luettu 12.4.2011. <http://www.handelsbanken.fi>.
- HighTech Forum/Oulu. 2004. Tulostettu 20.4.2011. <http://www.htf.kaleva.fi>.
- Hämäläinen, K. 2003. Osakesijoittajan opas. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Helsinki: Talentum.
- Juusela, J. 2004. Osinkojen ja osakeluovutusten verotus. Helsinki: Talentum.
- Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kauppalehti. 2011. Tulostettu 19.4.2011. <http://www.kauppalehti.fi>.
- Liqvinet Oy. 2011. Luettu 12.4.2011. <http://www.liqvinet.com>.
- Lindström, K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum.
- Lindström, K. 2006. Myllerrystä osakemarkkinoilla. Tulostettu 20.4.2011. <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/kim-lindstrom-myllerrysta-osakemarkkinoilla>.
- Lindström, K. 2007. Vaurastu arvo-osakkeilla. Helsinki: Talentum.
- Nikkinen, J., Rothovius, T. & Sahlström, P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Nordea Bank Ab. 2011. Luettu 12.4.2011. <http://www.nordea.fi>.
- Nordnet Bank Ab. 2011. Luettu 12.4.2011. <https://www.nordnet.fi>.
- Opi osakkeet. 3. painos. 2007. OMX Pohjoismainen Pörssi. Helsinki.
- Puttonen, V. 2001. Sijoituskirja. Helsinki: WSOY.

Pyhälaakson Osuuspankki. 2011. Yleisimmät palvelumaksut. Osake- ja johdannaisvälitys. Luettu 12.4.2011. <https://www.op.fi>.

Pörssisäätiö. 2000. Mitä tunnusluvut kertovat? Luettu 28.4.2011. <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/mita-tunnusluvut-kertovat>.

Pörssisäätiö. 2008. Osakeopas – perustiedot osakesäästämisestä. Tulostettu 12.4.2011. <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/osakeopas,12>.

Saario, S. 2005. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Osa II. Helsinki: WSOY.

Sampo Pankki Oyj. 2011. Luettu 12.4.2011. <http://www.sampopankki.fi>.

Sijoittajan vero-opas. 2010. Pörssisäätiö. Helsinki.

Sokala, H. 2009. Talouskaaos eteni kriisistä kriisiin. Tulostettu 20.4.2011. <http://www.taloussanomat.fi/kansantalous/2009/09/13/talouskaaos-eteni-kriisista-kriisiin/200919908/12>.

Suomen Yrittäjät. 2008. Osakeyhtiön verotus. Tulostettu 30.3.2011. <http://www.yrittajat.fi/verotjarahat/verotus/osakeyhtionverotus>.

Terentjeff, J. 2009. Sijoittajat ja pörssiyritysten tiedottaminen. Tulostettu 29.4.2011. <http://www.hightechforum.fi>.

LIITTEET

LIITE 1. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Evli Pankki.)

Evli Pankki		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	156	516,20	-27,96 %	1 032,40	-12,36 %	2 581,00	-3,00 %	5 162,00	0,12 %
2. vuosi	204	532,92	-34,22 %	1 065,85	-13,82 %	2 664,62	-1,58 %	5 329,25	2,50 %
3. vuosi	252	550,19	-40,36 %	1 100,38	-15,16 %	2 750,96	-0,04 %	5 501,92	5,00 %
4. vuosi	300	568,02	-46,40 %	1 136,04	-16,40 %	2 840,09	1,60 %	5 680,18	7,60 %
5. vuosi	348	586,42	-52,32 %	1 172,84	-17,52 %	2 932,11	3,36 %	5 864,22	10,32 %
6. vuosi	396	605,42	-58,12 %	1 210,84	-18,52 %	3 027,11	5,24 %	6 054,22	13,16 %
7. vuosi	444	625,04	-63,79 %	1 250,07	-19,39 %	3 125,19	7,25 %	6 250,37	16,13 %
8. vuosi	492	645,29	-69,34 %	1 290,58	-20,14 %	3 226,44	9,38 %	6 452,89	19,22 %
9. vuosi	540	666,20	-74,76 %	1 332,39	-20,76 %	3 330,98	11,64 %	6 661,96	22,44 %
10. vuosi	588	687,78	-80,04 %	1 375,56	-21,24 %	3 438,90	14,04 %	6 877,81	25,80 %

LIITE 2. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (FIM Pankki.)

FIM Pankki		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	270,00	516,20	-50,76 %	1 032,40	-23,76 %	2 581,00	-7,56 %	5 162,00	-2,16 %
2. vuosi	526,50	532,92	-98,72 %	1 065,85	-46,07 %	2 664,62	-14,48 %	5 329,25	-3,95 %
3. vuosi	783,00	550,19	-146,56 %	1 100,38	-68,26 %	2 750,96	-21,28 %	5 501,92	-5,62 %
4. vuosi	1 039,50	568,02	-194,30 %	1 136,04	-90,35 %	2 840,09	-27,98 %	5 680,18	-7,19 %
5. vuosi	1 296,00	586,42	-241,92 %	1 172,84	-112,32 %	2 932,11	-34,56 %	5 864,22	-8,64 %
6. vuosi	1 552,50	605,42	-289,42 %	1 210,84	-134,17 %	3 027,11	-41,02 %	6 054,22	-9,97 %
7. vuosi	1 809,00	625,04	-336,79 %	1 250,07	-155,89 %	3 125,19	-47,35 %	6 250,37	-11,17 %
8. vuosi	2 065,50	645,29	-384,04 %	1 290,58	-177,49 %	3 226,44	-53,56 %	6 452,89	-12,25 %
9. vuosi	2 322,00	666,20	-431,16 %	1 332,39	-198,96 %	3 330,98	-59,64 %	6 661,96	-13,20 %
10. vuosi	2 578,50	687,78	-478,14 %	1 375,56	-220,29 %	3 438,90	-65,58 %	6 877,81	-14,01 %

LIITE 3. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Handelsbanken.)

Handelsbanken		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	128	516,20	-22,36 %	1 032,40	-9,56 %	2 581,00	-1,88 %	5 162,00	0,68 %
2. vuosi	184	532,92	-30,22 %	1 065,85	-11,82 %	2 664,62	-0,78 %	5 329,25	2,90 %
3. vuosi	240	550,19	-37,96 %	1 100,38	-13,96 %	2 750,96	0,44 %	5 501,92	5,24 %
4. vuosi	296	568,02	-45,60 %	1 136,04	-16,00 %	2 840,09	1,76 %	5 680,18	7,68 %
5. vuosi	352	586,42	-53,12 %	1 172,84	-17,92 %	2 932,11	3,20 %	5 864,22	10,24 %
6. vuosi	408	605,42	-60,52 %	1 210,84	-19,72 %	3 027,11	4,76 %	6 054,22	12,92 %
7. vuosi	464	625,04	-67,79 %	1 250,07	-21,39 %	3 125,19	6,45 %	6 250,37	15,73 %
8. vuosi	520	645,29	-74,94 %	1 290,58	-22,94 %	3 226,44	8,26 %	6 452,89	18,66 %
9. vuosi	576	666,20	-81,96 %	1 332,39	-24,36 %	3 330,98	10,20 %	6 661,96	21,72 %
10. vuosi	632	687,78	-88,84 %	1 375,56	-25,64 %	3 438,90	12,28 %	6 877,81	24,92 %

LIITE 4. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Liqvinet Oy.)

Liqvinet Oy		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	350	516,20	-66,76 %	1 032,40	-31,76 %	2 581,00	-10,76 %	5 162,00	-3,76 %
2. vuosi	655	532,92	-124,42 %	1 065,85	-58,92 %	2 664,62	-19,62 %	5 329,25	-6,52 %
3. vuosi	960	550,19	-181,96 %	1 100,38	-85,96 %	2 750,96	-28,36 %	5 501,92	-9,16 %
4. vuosi	1 265	568,02	-239,40 %	1 136,04	-112,90 %	2 840,09	-37,00 %	5 680,18	-11,70 %
5. vuosi	1 570	586,42	-296,72 %	1 172,84	-139,72 %	2 932,11	-45,52 %	5 864,22	-14,12 %
6. vuosi	1 875	605,42	-353,92 %	1 210,84	-166,42 %	3 027,11	-53,92 %	6 054,22	-16,42 %
7. vuosi	2 180	625,04	-410,99 %	1 250,07	-192,99 %	3 125,19	-62,19 %	6 250,37	-18,59 %
8. vuosi	2 485	645,29	-467,94 %	1 290,58	-219,44 %	3 226,44	-70,34 %	6 452,89	-20,64 %
9. vuosi	2 790	666,20	-524,76 %	1 332,39	-245,76 %	3 330,98	-78,36 %	6 661,96	-22,56 %
10. vuosi	3 095	687,78	-581,44 %	1 375,56	-271,94 %	3 438,90	-86,24 %	6 877,81	-24,34 %

LIITE 5. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Nordea.)

Nordea		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	110	516,20	-18,76 %	1 032,40	-7,76 %	2 581,00	-1,16 %	5 162,00	1,04 %
2. vuosi	148	532,92	-23,02 %	1 065,85	-8,22 %	2 664,62	0,66 %	5 329,25	3,62 %
3. vuosi	186	550,19	-27,16 %	1 100,38	-8,56 %	2 750,96	2,60 %	5 501,92	6,32 %
4. vuosi	224	568,02	-31,20 %	1 136,04	-8,80 %	2 840,09	4,64 %	5 680,18	9,12 %
5. vuosi	262	586,42	-35,12 %	1 172,84	-8,92 %	2 932,11	6,80 %	5 864,22	12,04 %
6. vuosi	300	605,42	-38,92 %	1 210,84	-8,92 %	3 027,11	9,08 %	6 054,22	15,08 %
7. vuosi	338	625,04	-42,59 %	1 250,07	-8,79 %	3 125,19	11,49 %	6 250,37	18,25 %
8. vuosi	376	645,29	-46,14 %	1 290,58	-8,54 %	3 226,44	14,02 %	6 452,89	21,54 %
9. vuosi	414	666,20	-49,56 %	1 332,39	-8,16 %	3 330,98	16,68 %	6 661,96	24,96 %
10. vuosi	452	687,78	-52,84 %	1 375,56	-7,64 %	3 438,90	19,48 %	6 877,81	28,52 %

LIITE 6. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Nordnet Bank.)

Nordnet Bank		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	90	516,20	-14,76 %	1 032,40	-5,76 %	2 581,00	-0,36 %	5 162,00	1,44 %
2. vuosi	99	532,92	-13,22 %	1 065,85	-3,32 %	2 664,62	2,62 %	5 329,25	4,60 %
3. vuosi	108	550,19	-11,56 %	1 100,38	-0,76 %	2 750,96	5,72 %	5 501,92	7,88 %
4. vuosi	117	568,02	-9,80 %	1 136,04	1,90 %	2 840,09	8,92 %	5 680,18	11,26 %
5. vuosi	126	586,42	-7,92 %	1 172,84	4,68 %	2 932,11	12,24 %	5 864,22	14,76 %
6. vuosi	135	605,42	-5,92 %	1 210,84	7,58 %	3 027,11	15,68 %	6 054,22	18,38 %
7. vuosi	144	625,04	-3,79 %	1 250,07	10,61 %	3 125,19	19,25 %	6 250,37	22,13 %
8. vuosi	153	645,29	-1,54 %	1 290,58	13,76 %	3 226,44	22,94 %	6 452,89	26,00 %
9. vuosi	162	666,20	0,84 %	1 332,39	17,04 %	3 330,98	26,76 %	6 661,96	30,00 %
10. vuosi	171	687,78	3,36 %	1 375,56	20,46 %	3 438,90	30,72 %	6 877,81	34,14 %

LIITE 7. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Osuuspankki.)

Osuuspankki		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Maksut	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	108,85	516,20	-18,53 %	110,10	1032,40	-7,77 %
2. vuosi	144,58	532,92	-22,33 %	145,95	1065,85	-8,01 %
3. vuosi	180,30	550,19	-26,02 %	181,80	1100,38	-8,14 %
4. vuosi	216,03	568,02	-29,60 %	217,65	1136,04	-8,16 %
5. vuosi	251,75	586,42	-33,07 %	253,50	1172,84	-8,07 %
6. vuosi	287,48	605,42	-36,41 %	289,35	1210,84	-7,85 %
7. vuosi	323,20	625,04	-39,63 %	325,20	1250,07	-7,51 %
8. vuosi	358,93	645,29	-42,73 %	361,05	1290,58	-7,05 %
9. vuosi	394,65	666,20	-45,69 %	396,90	1332,39	-6,45 %
10. vuosi	430,38	687,78	-48,52 %	432,75	1375,56	-5,72 %

Osuuspankki		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €		
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Maksut	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	113,85	2581,00	-1,31 %	120,10	5162,00	0,84 %
2. vuosi	150,08	2664,62	0,58 %	156,95	5329,25	3,45 %
3. vuosi	186,30	2750,96	2,59 %	193,80	5501,92	6,16 %
4. vuosi	222,53	2840,09	4,70 %	230,65	5680,18	8,99 %
5. vuosi	258,75	2932,11	6,93 %	267,50	5864,22	11,93 %
6. vuosi	294,98	3027,11	9,29 %	304,35	6054,22	15,00 %
7. vuosi	331,20	3125,19	11,76 %	341,20	6250,37	18,18 %
8. vuosi	367,43	3226,44	14,36 %	378,05	6452,89	21,50 %
9. vuosi	403,65	3330,98	17,09 %	414,90	6661,96	24,94 %
10. vuosi	439,88	3438,90	19,96 %	451,75	6877,81	28,52 %

LIITE 8. Osakesalkun suhteellinen tuotto 10 vuodessa. (Sampo Pankki.)

Sampo Pankki		Alkusaldo 500 €		Alkusaldo 1 000 €		Alkusaldo 2 500 €		Alkusaldo 5 000 €	
Aikaväli	Maksut	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto	Pääoma	Tuotto
1. vuosi	116,60	516,20	-20,08 %	1 032,40	-8,42 %	2 581,00	-1,42 %	5 162,00	0,91 %
2. vuosi	161,20	532,92	-25,66 %	1 065,85	-9,54 %	2 664,62	0,14 %	5 329,25	3,36 %
3. vuosi	197,80	550,19	-29,52 %	1 100,38	-9,74 %	2 750,96	2,13 %	5 501,92	6,08 %
4. vuosi	234,40	568,02	-33,28 %	1 136,04	-9,84 %	2 840,09	4,23 %	5 680,18	8,92 %
5. vuosi	271,00	586,42	-36,92 %	1 172,84	-9,82 %	2 932,11	6,44 %	5 864,22	11,86 %
6. vuosi	307,60	605,42	-40,44 %	1 210,84	-9,68 %	3 027,11	8,78 %	6 054,22	14,93 %
7. vuosi	344,20	625,04	-43,83 %	1 250,07	-9,41 %	3 125,19	11,24 %	6 250,37	18,12 %
8. vuosi	380,80	645,29	-47,10 %	1 290,58	-9,02 %	3 226,44	13,83 %	6 452,89	21,44 %
9. vuosi	417,40	666,20	-50,24 %	1 332,39	-8,50 %	3 330,98	16,54 %	6 661,96	24,89 %
10. vuosi	454,00	687,78	-53,24 %	1 375,56	-7,84 %	3 438,90	19,40 %	6 877,81	28,48 %